genus

№ 2/10

POPULÄRVETENSKAPLIGT MAGASIN FRÅN NATIONELLA SEKRETARIATET FÖR GENUSFORSKNING

TEMA:

VÄLJARE OCH VALDA

genus № 2/10

Väljare och valda första temat i nya Genus

VALRÖRELSEN ÄR ÖVER och valet har nyss avgjorts när detta första nummer av nya tidningen *Genus* ges ut. Under temat väljare och valda tar vi upp frågor om bland annat representation, hur kvinnor och män röstar, vad som kan ligga bakom att de väljer som de gör och även den mycket omtvistade frågan om kvotering i politiken.

Genusforskare undersöker politiska frågor ur en mängd olika infallsvinklar och temat ger inblick i en del av all den breda och ständigt växande forskning som ser på statsvetenskap ur genusperspektiv. En utgångspunkt i den feministiska statsvetenskapen är att kön måste ses som en maktdimension i samhället. I skriften *Genusperspektiv på statsvetenskap* – en forskningsöversikt, utgiven av Nationella sekretariatet för genusforskning och Högskoleverket, skriver statsvetarna Maud Eduards och Malin Rönnblom om den feministiska analysens uppgift ”att synliggöra tystnader och dolda politiska premisser”. Vem får vara med och vem ställs utanför maktens centrum? Vilka frågor sätts på agendan och varför? Flera artiklar i *Genus* synar avsaknaden av kvinnor i politiken, bland andra Drude Dahlerup och Pär Zetterberg har intervjuats, sidan 16-23.

PÅ SIDAN 8-12 BERÄTTAR bland andra Lena Wängnerud om skillnader mellan kvinnors och mäns åsikter och prioriteringar, både hos svenska folket och bland riksdagspolitiker. I en artikel om extremhögern på sidan 13-15 finns forskares röster om varför så många män dras till högerextrema partier.

Anders Sannerstedt är en av forskarna och han menar att utbildning, snarare än kön, är den viktigaste faktorn. Paulina de los Reyes är intervjuad i samma artikel och säger bland annat; ”Det handlar inte alltid om vem man är utan om vem man skulle vilja vara”.

FÖRUTOM OLIKA TEMAN kommer tidningen *Genus* framöver att fortsätta tipsa om nya avhandlingar, böcker och annan aktuell genusforskning. Mycket är sig likt, med ett och annat nytt inslag, som till exempel ”personnytt” om forskare som bytt arbetsplats eller är i nya projekt. I ”tillbakablick” berättar vi om ett fotografi från förr. Tidningen ges i fortsättningen ut tre gånger per år och dess nya utseende speglar förändrade arbetsformer, som att arbete med teman blir en röd tråd i verksamheten på Nationella sekretariatet för genusforskning. Vare sig du läser *Genus* på webben (www.genus.se) eller i pappersform, är tematiseringen den största förändringen. Papperstidningen prenumereras till självkostnadspris. Vill man beställa fler exemplar av något temanummer för att använda i olika verksamheter kan man göra det.

Nästa *Genus* kommer ut i december, med tema kultur.

INGA-BODIL EKSELIUS
Redaktör

GENUS ÄR EN PUBLIKATION FRÅN:
Nationella sekretariatet för genusforskning
Göteborgs universitet, Box 200
405 30 Göteborg
Telefon: 031-786 56 00
E-post: sekretariat@genus.gu.se

Ansvarig utgivare: Kerstin Alnebratt
E-post: kerstin.alnebratt@genus.gu.se

Redaktör: Inga-Bodil Ekselius
E-post: inga-bodil.ekselius@genus.gu.se
Telefon: 031-786 56 02
Grafisk form: Emma Hässel
Layout: Frida Lundberg, Siri Reuterstrand
Tryckeri: Litorapid Media AB, Göteborg
ISSN: 1403-8943

Referensgrupp:
Sharareh Akhavan, med. dr i folkhälsovetenskap, Skövde, Kerstin Alnebratt, föreståndare, Nationella sekretariatet för genusforskning, Ulrika Dahl, lektor i genusvetenskap, Södertörn, Jennie Granat Thorslund, Vinnova, Ewa Gunnarsson, professor i människa-maskin, Luleå, Arne Nilsson docent i sociologi, Göteborg, Kristina Lundgren, lektor i journalistik och mass-kommunikation, Umeå, Annika Forssén, lektor i allmänmedicin, Umeå, Claes Nyberg, kommunikationskonsult, Stockholm, David Tjeder, fil. dr i historia, Stockholm, Gabriella Åhmansson, lektor i moderna språk, Gävle.

PRENUMERERA PÅ GENUS
Genus utkommer med tre nummer/år.
Allt material i *Genus* tryckta upplaga publiceras även på webben. Vill du ha *Genus* hem i brevlådan kan du prenumerera till självkostnadspris (fn 100kr/år) på: www.genus.se
eller e-posta ekonomitjanst@natverkstan.net
Postgiro: 182 08 53-8, Nätverkstan Ekonomitjänst
Tel: 031-743 99 05
Fax: 031-743 99 06

Omslagsbild detta nummer: Scanpix

Annonser: Handhas av redaktören

Nationella sekretariatet för genusforskning har som uppdrag att:
• Förbättra villkoren för svensk genusforskning av hög internationell klass.
• Synliggöra svensk genusforskning och bidra till samverkan med omvärlden.
• Underlätta svensk genusforsknings internationalisering.
Läs mer om sekretariatets verksamhet och om genusforskning på www.genus.se.

Nya avhandlingar 4

TEMA: VÄLJARE OCH VALDA 6

Partitillhörighet viktigare än kön för valda 8

Klass går före kön bland väljarna 11

Vem vill bli högerextremist? 13

Inkvoterade kvinnor – gör de skillnad 16

Kvotering kan reda ut valtekniskt virrvarr 19

Lång väg till varannan damernas 21

Krönika: Malin Rönnblom 24

Tillbakablick 25

Porträtt: Tiina Rosenberg 26

Noterat 30

Till minne av Lena Olson 32

Personnytt 33

Böcker 33

Ledare 35

Enkät 36

Könssammansättning, prestige och lön

Yrken med hög prestige och jämn könssammansättning ger högst löner visar forskaren Charlotta Magnusson, Institutet för social forskning, Stockholms universitet, i sin avhandling *Mind the Gap. Essays on Explanations of Gender Wage Inequality*. I yrken med högst löner i Sverige arbetar ungefär lika många kvinnor som män. Det gäller till exempel jurister, journalister, läkare och gymnasielärare, yrken som också värderas högt i samhället.

Avhandlingen visar att andelen kvinnor i ett yrke inte automatiskt styr lönenivån och att arbete inom vård och omsorg inte värderas lägre än andra yrken eller har lägre lönenivåer. Tvärtom är det positivt för lönen att arbeta inom vård- och omsorgssektorn. Däremot värderas servicerelaterade yrken lägre och ger sämre betalt än de flesta andra yrkeskategorier.

Trots att andelen kvinnor i ett yrke inte har entydigt negativ effekt på lönen finns det tydlig skillnad i lönesättningen mellan könen. Det gäller särskilt yrken med hög prestige där skillnaden kan vara så hög som 32 procent. Till stor del förklaras det av att männens arbetsuppgifter i större utsträckning innehåller tjänsteresor, krav på tillgänglighet utanför kontorstid och obetalt övertidsarbete. Karriärfrämjande jobbegenskaper, svåra att kombinera med barn- och familjeansvar.

Helhetssyn viktig vid kvinnovåld

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett globalt hälsoproblem och ett allvarligt brott, men förblir till stor del underrapporterat. Folkhälsovetaren Maria Scheffer Lindgren vid Karlstads universitet har med sin avhandling *”Från himlen rakt ner i helvetet”: Från uppbrott till rättsprocess vid mäns våld mot kvinnor i nära relationer* haft som ambition att nå en större förståelse av misshandlade kvinnor genom att studera såväl deras uppbrottsprocesser som misshandelns konsekvenser för deras hälsa.

Uppbrottsprocessen för våldsutsatta kvinnor är komplicerad och utdragen och de psykiska följdverkningarna är komplexa. Rättstryggheten för kvinnorna kan förbättras ytterligare genom att lagarna tillämpas som avsett, menar Maria Scheffer Lindgren. I den praktiska rättshanteringen existerar fortfarande en ålderdomlig syn på kön. Utredningskvaliteten är generellt högre för brott som kodats som grov kvinnofridskränkning jämfört med övriga brottstyper. Resultaten stärker vikten av en helhetssyn på mäns våld mot kvinnor i nära relationer

Hedersvåldet i den politiska debatten

Svensk politik mot hedersrelaterat våld pekar ut vissa invandrargrupper där hederstänkande har en central roll. Dessa grupper betraktas också som mer våldsbenägna än andra. I sin avhandling *Mellan tystnad och tal: Flickor och hedersvåld i svensk offentlig politik* belyser statsvetaren Maria Carbin vid Stockholms universitet den så kallade hedersmordsdebattens genomslag i offentlig politik. Genom den här hållningen visar svenska politiker och andra företrädare att begreppet hederstänkande i den svenska politiken förklaras av kulturella aspekter och har mindre med kön att göra.

För drygt tio år sedan användes sällan begreppen heder och hedersvåld i svenska politiska debatter. Studien visar att det förekom både feministiska förklaringar som betraktade våldet som ett uttryck för mäns våld mot kvinnor och förklaringar som handlade om att se hur strukturell diskriminering påverkar situationen för invandrare. Det var de kulturella förklaringarna som kom att bli dominerande i den svenska politiska hållningen mot hedersrelaterat våld. Det finns ett tydligt inslag av att sortera mellan olika invandrade grupper. Invandrare från Mellanöstern och vissa andra geografiska regioner och nationaliteter betraktas som bärare av hederskulturella värderingar. Genom att förlägga problemets ursprung i utlandet avsäger sig den svenska staten delvis sitt ansvar.

FOTO: COLOURBOX

Avhandlingen *Mind the Gap* visar att andelen kvinnor i ett yrke inte automatiskt styr lönenivån. I yrken med högst löner i Sverige, som exempelvis jurister, journa-

Äktenskapligt våld på 1800-talet

Mäns fysiska våld mot hustrur tenderade i 1800-talets Sverige att osynlig-

lister, läkare och gymnasielärare, arbetar ungefär lika många kvinnor som män.

göras när det tolkades och hanterades som äktenskaplig oenighet på de kyrkliga arenorna. I sin avhandling *Makar emellan: Äktenskaplig oenighet och våld på kyrkliga och politiska arenor, 1810-1880* undersöker historikern Marie Eriksson vid Linnéuniversitetet mäns våld mot hustrur i såväl lokal praktik som offentlig retorik i Sverige under 1800-talet. Studien sätter ljuset på de tidsbundna normer och föreställningar som formade hur människor tolkade och hanterade äktenskapligt våld, och som gav våldet och misshandeln betydelse.

Till skillnad från tidigare forskning visar avhandlingen också att det politiska uppmärksammandet av hustrumisshandel och det reformarbete som ägde rum under 1800-talet i Sverige inte helt igenom kan beskrivas som ett sekulariserat projekt. Det politiska uppmärksammandet av problemet ägde rum i en religiös kontext, där prästerskapet genom sina erfarenheter av att hantera hustrumisshandel och andra äktenskapliga missförhållanden i praxis tog initiativet till och blev pådrivande i den politiska process som efter mitten av seklet medförde ändringar i lagen om äktenskaplig oenighet och skilsmässa. Det överordnade värdet var inte att underlätta för hustrur att skiljas från mäns våld, utan att bevara äktenskapets helgd.

Flickor, fäder och ätstörningar

Pappornas betydelse för sina döttrars attityder till mat och ätande har inte uppmärksammats tillräckligt. Det menar beteendevetaren Josefin Westerberg Jacobson vid Uppsala universitet som i sin avhandling *Wish to be thinner: Development and Prediction of Disturbed Eating: A Longitudinal Study of Swedish Girls and Young Women* studerat risk- och skyddsfaktorer för utveckling av ätstörningar och har bland annat nyligen publicerat en av avhandlingsstudierna i den vetenskapliga tidskriften European Eating Disorders Review.

Ätstörningar och fetma ökar bland ungdomar och unga vuxna och har därmed blivit en viktig hälsofråga. Studien visar att flickor i åldern 9-15 år som önskar att de vore smalare har fyra gånger högre risk att utveckla ett stört ätbeteende sett över en femårsperiod, än de flickor som inte hade denna önskan. De bantade oftare, trodde att de skulle bli mer omtyckta om de var smalare, hoppade oftare över måltider, åt oftare frukost ensamma och hade ett högre BMI än de flickor som inte hade denna önskan.

Dessutom hade perfektionism hos mamman och mindre trivsamma relationer i familjen betydelse. Pappans attityder till mat/ätande har speciellt stor betydelse för flickor i förpuberteten och under puberteten. Både Josefin Westerberg Jacobsons resultat och andra studier pekar mot att regelbundna matvanor och att äta tillsammans med andra har en ”buffrande” roll mot utvecklingen av ätproblem. Program som fokuserar på att stärka självkänslan utan att fokusera på mat och vikt har visats minska kroppsmissnöje och bantning för både pojkar och flickor.

Självskadebeteende ett samhällsproblem

Anna Johansson, institutionen för kultur och medievetenskaper, Umeå universitet, har disputerat med avhandlingen *Självskada – En etnologisk studie av mening och identitet i relation till skärande*. Hon har intervjuat personer som skär sig själva och har följt diskussioner om självskada och psykisk ohälsa på en rad internetforum.

Diskussionsforum på nätet utgör arenor för kollektivt identitetsskapande, där normer och värderingar etableras. I boken undersöks detta, liksom de uppfattningar om psykiatrin, om föräldrar och om andra självskadare som formuleras i berättelser om skärande. De allra flesta av dem som boken handlar om är unga tjejer och relationen mellan självskada och kön är ett genomgående tema i avhandlingen. När de intervjuade får frågan varför så många unga skär sig eller mår dåligt, framgår strukturella förklaringsmodeller och medvetenhet om tjejers och killars olika villkor. Men det är enbart psykiatri och på individnivå som lyfts fram som lösningar på problemet. Så även i media, av läkare och psykologer.

- Det behövs en feministiskt medveten diskussion om samhällsproblemet att unga skadar sig själva, säger Anna Johansson.

VÄLJARE OCH VALDA

Hur röstar kvinnor och män och vilka samhällsfrågor värderar de högst? Vilka likheter och skillnader finns? Tema Väljare och valda inleds med en serie artiklar om kvinnor och mäns åsikter och prioriteringar, bland folk och folkvalda. Vi tar också upp frågor om representation. Vem stängs ute och vem släpps in i maktens centrum? Gör kvinnor skillnad i politiken? Och vilken skillnad gör män? ▷▷▷

FOTO: PETER LLOYD

Skillnader mellan kvinnors och mäns prioriteringar och åsikter har minskat alltmer sedan 1990-talet. Denna trend märks tydligt bland både väljare och riksdagspolitiker. Men när det gäller synen på jämställdhet syns skiljelinjen skarp mellan kvinnor och män.

Partitillhörighet viktigare än kön för valda

TEXT: ANNA DAHLQVIST
FOTO: PETER LLOYD

Sysselsättning är den fråga som dagens riksdagsledamöter prioriterar allra högst. På andra plats kommer socialpolitik, det vill säga grunden i en välfärdsstat i form av skydd vid sjukdom, arbetslöshet och åldrande. Rangordningen gäller för både kvinnor och män och just likheten mellan könen är en tydlig trend i riksdagen. Sedan mitten av 90-talet har det skett en ganska dramatisk utjämning av könsskillnader, visar ny forskning av Lena Wängnerud, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet.

– Tidigare var det oerhört stora skillnader mellan könen och de skar genom alla partier. Kvinnor var mer inriktade på äldrevård, barnomsorg och andra socialpolitiska frågor, säger Lena Wängnerud.

Hennes undersökningar av skillnader i prioriteringar, intressen och åsikter mellan kvinnor och män i riksdagen sträcker sig från 1985 och de senaste enkäterna skickades ut till ledamöterna efter valet 2006. Under 80- och 90-talen var mönstret slående könsstereotypt och i linje med tidigare forskningsresultat: manliga politiker var mest intresserade av ekonomi och sysselsättning och rankade socialpolitik relativt lågt. Kvinnor var engagerade i frågor som på olika sätt rörde konflikten mellan familje- och arbetsliv.

Sedan hade de givetvis olika idéer om åtgärder, beroende på vilket parti de tillhörde.

Fortfarande är många äldre riksdagskvinnor inriktade på socialpolitik men bland de yngre i riksdagen är det männen som visar allra störst intresse för de frågorna.

– Generationsväxlingen är en viktig förklaring till att könsskillnaderna minskar. Idag tar männen ett större ansvar för barnen än tidigare och många har varit föräldralediga. Förändringen i riksdagen följer samhällsförändringarna i stort, säger Lena Wängnerud.

Skiftet sker hos båda könen. Kvinnor tar sig in på områden som tidigare dominerats av män och vice versa. Det betyder inte att det gamla könsmönstret har raderats ut men det är definitivt mindre framträdande idag än det var på 90-talet.

– Att skillnaderna mellan könen har minskat sedan mitten av 90-talet kan bero på att valet 1994 var en slags slutpunkt för det jämställdhetsarbete som inleddes på 70-talet och som handlade om att få in fler kvinnor i politiken, oavsett vilka frågor de ägnade sig åt. Stödstrumporna hade lanserat varannan damernas och

kvinnorepresentationen slog rekord. Då kom nästa steg: könsuppdelningen av olika områden inom politiken började uppmärksammas.

– När vi intervjuade politiker inför valet 1994 sa de att efter valet kommer vi ha varannan damernas även i utskotten. Partierna satsade verkligen på att bryta könsmönstren i utskotten och det fick en tydlig effekt, säger Lena Wängnerud.

Fram till 1994 var kvinnor kraftigt överrepresenterade i riksdagsutskott som behandlade social välfärd och lika underrepresenterade i utskott med ansvar för ekonomi och teknik. Mönstret är fortfarande skönjbart men idag är skillnaden mellan kvinnor och män mindre än någonsin.

Efter förändringen i utskotten följde utjämningen av könsskillnader i prioriteringar, intressen och åsikter.

Lena Wängnerud har också undersökt hur män och kvinnor i riksdagen skiljer sig åt i konkreta sakfrågor. Även där minskar skillnaderna men de har inte försvunnit. Män är till exempel mer positiva till att minska den offentliga sektorn och till att bedriva mer sjukvård i privat regi medan fler kvinnor vill införa sextimmars arbetsdag och förbjuda pornografi.

Det finns egentligen bara ett område som avviker dramatiskt från mönstret med minskade könsskillnader och det är jämställdhet. Andelen kvinnor i riksdagen som uppger jämställdhet som intresseområde har ökat över tid till 15 procent år 2006 medan männens intresse ligger stabilt kring tre procent.

Olika syn på demokrati

Anette Gustafsson är doktor i offentlig förvaltning och har forskat om kommunpolitiker och kön. Hon bekräftar bilden av att den tydligaste skiljelinjen mellan könen går just i den uttalade frågan om könsrelationer:

– Kvinnor och män skiljer sig åt i synen på demokrati. Kvinnliga kommunpolitiker anser att kön har betydelse inom politiken medan männen har en mer traditionell demokratisyn där man ser politiker som könlösa individer, och frågor kring kön som opolitiska, säger Anette Gustafsson.

Hennes avhandling *Könsmakt och könsbaserade intressen. Om könspolitisk representation i svensk kommunalpolitik* kom 2008 och den bygger på enkäter med lokalpolitiker i 28 kommuner i landet. De största skillnaderna mellan kvinnliga och manliga kommun- ▷▷▷

▷▷▷ politiker finns inom frågor om kvotering, pornografi och jämställdhetssatsningar. Könen har också olika verklighetsuppfattningar, där män exempelvis upplever politiken och samhället som betydligt mer jämställt än vad kvinnor gör.

– Man kan även konstatera att kvinnor generellt är mer villiga att satsa pengar på olika åtgärder och att det finns en viss skillnad i synen på omsorgsfrågor, säger Anette Gustafsson.

Även om könsskillnaderna är ett faktum råder det inte någon tvekan om att de är underordnade betydelsen av partitillhörighet. Det politiska systemet i Sverige är uppbyggt på åsiktsrepresentation och politikerna profiler bestäms i första hand av partiprogrammen.

– Men i vissa frågor, som till exempel förbud mot pornografi och satsningar på kvinnojourer, visade det sig faktiskt att könet var en viktigare faktor för kommunpolitikerna än partitillhörigheten, säger Anette Gustafsson.

Varken hon eller Lena Wängnerud har däremot studerat närmare hur stora könsskillnaderna är om man jämför med andra gruppindelningar, som klass, ålder och etnicitet.

Samhällsspegel

Det finns flera förklaringar till att skillnader mellan könen överhuvudtaget existerar inom politken. Både Lena Wängnerud och Anette Gustafsson säger att deras forskning visar att kvinnor möter ett visst motstånd inom politiken som begränsar deras valmöjligheter. Men politikers prioriteringar och åsikter hänger också ihop med deras personliga erfarenheter och speglar samhällsstrukturen.

Kvinnliga politiker anser dessutom att det är deras uppgift att föra fram kvinnors intressen och åsikter.

– Samtidigt ska man komma ihåg att det inte anses legitimt inom svensk politik att företräda särskilda grupper. Bland många manliga politiker finns också ett starkt motstånd mot att kvinnor organiserar sig enskilt i politiken och att kvinnor försöker politisera frågor som handlar om kön, säger Anette Gustafsson.

Så hur påverkas politiken? Idag har kvinnor en självklar plats på den politiska arenan. Vad får de konstaterade könsskillnaderna bland politikerna för konsekvenser för politikens inriktning och de faktiska beslut som tas?

– Det finns väldigt lite forskning om konsekvenser av den ökade kvinnorepresentationen men i Norge har man bland annat sett att barnomsorg byggts ut mer i kommuner med många kvinnliga politiker och i Sverige har satsningar på kvinnojourer påverkats, säger Lena Wängnerud.

Det troliga är, enligt Lena Wängnerud, att den ökade kvinnorepresentationen får ett genomslag. Hennes forskning visar tydligt att politikerna själva anser att den i hög grad har påverkat partiernas ståndpunkter i konkreta sakfrågor.

– Just nu jobbar jag med ett projekt där jag jämför Sverige och Danmark och tittar på vad som händer ute i samhället som en följd av den ökade kvinnorepresentationen, avslutar Lena Wängnerud och ger hopp om ett framtida svar på frågan. ■

LÄSTIPS

De senaste resultaten från Lena Wängneruds forskning om svenska riksdagspolitiker presenteras i antologin *Folkets representanter* (red. Martin Brothén och Sören Holmberg).

Tidigare forskningsresultat finns bland annat i boken *Kvinnor som valda och väljare* av Lena Wängnerud och Maria Oskarsson från 1995.

VALDA

UTSKOTTEN EFTER VALET 2006

Andelen kvinnor i riksdagsutskott som arbetar med social välfärd är 49 procent.
Andelen kvinnor i utskott som arbetar med ekonomi är 44 procent
Genomsnittlig andel kvinnor i alla utskott är 46 procent.

RIKSDAGSLEDAMÖTERNAS INTRESSEOMRÅDEN 2006

Kvinnor
1.Sysselsättning
2. Socialpolitik
3. Utbildning
4. Miljö
5. Jämställdhet

Män
1. Sysselsättning
2. Socialpolitik
3. Utrikespolitik
4. Utbildning
5. Ekonomi

ATT REPRESENTERA KVINNOR

2006 ansåg 47 procent av kvinnorna i riksdagen och 18 procent av männen att det var en mycket viktig uppgift att föra fram kvinnors åsikter och intressen.

KÖNSPÅVERKAD POLITIK

På frågan om partiets ståndpunkt i konkreta sakfrågor påverkats av den ökade kvinnorepresentationen svarade 80 procent av riksdagskvinnorna och 64 procent av riksdagsmännen ja år 2006. Jämställdhet, familjepolitik och rättsfrågor ansågs ha påverkats mest.

Källa: Lena Wängneruds kapitel i antologin *Folkets representanter* (red. Martin Brothén och Sören Holmberg), Göteborgs universitet.

Klass går före kön bland väljarna

TEXT: ANNA DAHLQVIST
FOTO: COLOURBOX

Väljarnas intresseområden färgas allt mindre av kön men åsiktsskillnaderna mellan kvinnliga och manliga väljare är större än bland riksdagspolitikerna.

Sysselsättningen förenar kvinnor och män. På den punkten liknar väljarkåren riksdagspolitikerna. Enligt SIFO:s mätningar anser både kvinnliga och manliga väljare att sysselsättningen är den viktigaste frågan i valet 2010. Men vissa könsskillnader finns bland väljarna och dessa är vad Henrik Oscarsson, professor i statsvetenskap och verksam inom valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet kallar könsstereotypa.

– Det är förutsägbara avvikelser som stämmer med en traditionell bild av kvinnor och män. Det finns till exempel olikheter i syn på vård, skola och omsorg, säger Henrik Oscarsson.

År 2006 var socialpolitik den viktigaste frågan när kvinnorna valde parti. För männen var det sysselsättning. Båda grupper rankade sysselsättning och socialpolitik högt. Lena Wängnerud som forskat om könsskillnader bland riksdagspolitiker har även studerat skillnader inom väljarkåren sedan 1985. Hon konstaterar att kvinnor fortfarande är något mer intresserade av familje- och socialpolitik och att män i något högre grad prioriterar ekonomi.

– Men över tid har mönstret blivit mindre framträdande. Det är framförallt för att männen tycker att socialpolitik är viktigare än tidigare, säger Lena Wängnerud.

Förändringen känns igen från riksdagen och väljarna håller ganska jämna steg med riksdagspolitikerna när det gäller prioriteringar. Men glappet mellan kvinnors och mäns åsikter är tydligare bland väljarna.

– Kvinnornas åsikter ger uttryck för att det fortfarande finns en stor sprängkraft i konflikten mellan familje- och arbetsliv. Det finns till exempel ett star- ▷▷▷

▷▷▷ kare stöd för sextimmarsdagen bland kvinnliga väljare än bland kvinnliga riksdagspolitiker, säger Lena Wängnerud.

Risker med utjämning

De kvinnliga väljarna är mer positiva till sextimmarsdagen och pornografiförbud än vad män är. Skillnaderna har till och med ökat.

– Samtidigt tycker manliga och kvinnliga riksdagspolitiker mer lika i de frågorna. Jag tycker att det är ett problem att kvinnors och mäns åsikter inte får samma genomslag. Det finns en risk att fokus på utjämningar som har funnits i riksdagen leder till att en del av kvinnors särskilda intressen hamnar i skymundan.

Som det ser ut nu går vi emot ett val som blir det mest könsuppdelade sedan 1998.

– Huvudskälen till att främst kvinnor stödjer de rödgröna är att de tycker att miljö är viktigare och att de generellt står mer åt vänster, konstaterar Henrik Oscarsson.

Fram till 80-talet röstade kvinnor mer borgerligt. Fler hemmafruar med traditionell syn på familjen och starkare religiösa värderingar är en förklaring. Arbetarrörelsen var mycket mansdominerad. Sedan dess har kvinnorna varit mer vänsterinriktade, en trend som är tydlig i hela västvärlden.

– Det förändrades i och med kvinnornas inträde på arbetsmarknaden. Partierna till vänster har också fört fram frågor om social välfärd starkare och det är ett område som har och har haft stor betydelse för kvinnors livssituation, säger Lena Wängnerud.

Klass mer avgörande än kön

Men vid en jämförelse med andra kategorier har könet en mycket marginell betydelse för partival. Enligt Henrik Oscarsson är klass, bostadsort, utbildning och ställning på arbetsmarknaden mycket mer avgörande. Kön och ålder hamnar långt ned på listan.

Skillnaden mellan könen kommer inte i närheten av klasskillnader i styrka. Det betyder inte att det är ointressant, särskilt inte om man kombinerar kön och ålder. Att vara ung kvinna ökar dramatiskt sannolikheten att du röstar på miljöpartiet, vänsterpartiet eller feministisk initiativ. För en ung man gäller detsamma för piratpartiet och sverigedemokraterna, säger Henrik Oscarsson.

Kvinnor kan mindre om politik och är inte lika politiskt intresserade som män. Så har bilden av väljarna sett ut ganska länge. De undersökningar som Henrik Oscarsson och hans kollegor vid Göteborgs universitet gjort bekräftar också att bilden tidigare har stämt. Samtidigt visar de att skillnaden mellan kvinnor och män minskat dramatiskt både vad gäller kunskap och intresse.

– Det har funnits ett glapp sedan 60-talets mätningar men kvinnorna börjar komma ikapp. 2006 uppgav till exempel 58 procent av männen och 50 procent av kvinnorna att de var politiskt intresserade, säger Henrik Oscarsson.

För 25 år sedan bedömdes 12 procent av kvinnorna och 35 procent av männen ha ”god politisk kunskap”. Vid förra valet var siffrorna 27 procent för kvinnor och 39 procent för män.

Lena Wängnerud är tveksam till mätningar av politisk kunskap och vad de egentligen visar. Hon konstaterar att kunskapsfrågor är känsliga och att utfallet förändras om man tar hänsyn till att samhället inte är jämställt och om man ställer frågor som har bäring på kvinnors vardag. ■

VÄLJARE

VIKTIGASTE FRÅGAN
Sysselsättning är den viktigaste politiska frågan. Det tycker både kvinnor och män inför årets val. För att hitta en markant könsskillnad i den högst prioriterade frågan får man gå tillbaka till 1991 då kvinnorna satte miljö i topp och männen ekonomi.
Källa: Valundersökningarna, Statsvetenskapliga Institutionen, Göteborgs Universitet.

JÄMSTÄLLDHET
2009 undersökte SIFO om jämställdhet betraktades som en av de viktigaste politiska frågorna. Var fjärde kvinna och var tionde man svarade ja.
Källa: SIFO

BLOCKENS KÖN
Fram till 1980 hade kvinnor en tendens att rösta mer borgerligt än män. Sedan dess röstar kvinnor i större utsträckning på partier inom det rödgröna blocket. Om kvinnorna fick välja skulle det bli en rödgrön seger 2010 (52,5 procent). Männen skulle rösta fram alliansen (47,5 procent).
Källa: SCB

RÖSTDELTAGANDET
2006 röstade 83,5 procent av kvinnorna och 82,4 procent av männen.
Källa: SCB

Vem vill bli högerextremist?

TEXT: SIRI REUTERSTRAND
FOTO: COLOURBOX

Lågutbildad man som bor på landet. Så ser de högerextrema gruppernas typiske sympatisör ut, åtminstone enligt statistiken. Men är det verkligen så enkelt? Finns det ett givet samband mellan livssituation och ideologi?

Medan vem som blir extrem åt vänster skiftar med tid och situation i övrigt, verkar mönstret vad gäller vem som blir högerextrem gå igen på många platser och vara mer konstant över tid. Det säger Lena Wängnerud. professor vid Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet, och tillägger att det inte finns så mycket forskning om vänsterextremism.

– Att männen dominerar bland högerextremistiska, invandrarfientliga grupper är ett mönster som kommer igen i fler länder än Sverige. Ute i Europa kan man se det här i land efter land, säger hon.

Lägger man dessutom till ålder som en faktor blir mönstret än tydligare. Det är unga män som dominerar bland de högerextrema, och de bor också oftare utanför än i stora tätorter.

– I väljarnas ögon handlar högerextremism i hög grad om invandrarfrågan. Det är den som drar människor till de här grupperna. De står också för värderingar som är lite gammaldags och konservativa. De står inte för ett jämställt samhälle, även om en del av dem nu försöker lyfta fram jämställdhet som en viktig fråga, och påpekar att den är en del av de svenska värden som hotas av invandringen, men jag tror att det av de flesta uppfattas som en ytlig fernissa, säger Lena Wängnerud.

Anders Sannerstedt, forskare vid Lunds universitet har bland annat arbetat med Som (Samhälle, Opionion, Medier)-institutets undersökningar av vad som kännetecknar väljare som röstat på Sverigedemokraterna och andra icke-riksdagspartier. Han bekräftar att kritiken mot invandringspolitiken i Sverige är något starkare bland män än bland kvinnor. Han lägger också fram hypotesen att en förklarande faktor till mansdominansen bland SD:s väljare kan vara att de på sina valsedlar har flest män.

– Partiledningen är ju också kostym- och slipsklädda yngre män. Kvinnliga väljare kanske föredrar valsedlar med lite fler kvinnliga kandidater, men inte heller detta räcker som förklaring, säger han.

Han poängterar också att det överlag finns könsskillnader i väljarnas partival, alltså inte bara när det ▷▷▷

▷▷▷ gäller den här typen av mer extrema partier. Bland riksdagspartierna har exempelvis Moderaterna i flera val haft en manligt dominerad väljarkår.

I en ny Som-rapport, *Regional demokrati*, skriver Anders Sannerstedt att när det gäller inställningen till flyktingmottagning och arbetskraftsinvandring är kön inte den viktigaste faktorn, utan snarare utbildning, nöjdhet med demokratin i Sverige, intresse för politik och självskattad placering på vänster-högerskalan.

Könsskillnaderna jämnas ut

En annan iakttagelse är att när ett parti får många väljare, så tenderar väljarskaran att bli mer lik genomsnittet. Det här blir tydligt i Sverigedemokratiernas väljarkår i Skåne, där partiet har ett starkare stöd än i övriga landet.

– Könsskillnaderna vad gäller röstning på SD är mindre i Skåne än riksgenomsnittet, cirka fyrtio respektive sextio procent, jämfört med övriga landets trettio/sjuttio, säger han och påpekar också att Sverigedemokraterna inte framstår som något extremhöger-parti utan som ett mittenparti mellan alliansen och de rödgröna, så länge vi med vänster och höger menar frågor om den offentliga sektorns storlek, skatter, privatiseringar och välfärd.

– När det gäller invandring och mångkulturalism är naturligtvis SD extrema. Men den frågan följer inte riktigt vänster-högerskalan, säger Anders Sannerstedt.

Enligt Lena Wängnerud är det, när det gäller partisympatier, störst könsskillnader bland unga människor. Kvinnor överlag, särskilt de yngre, väljer oftare än män partier med jämställdhetsfrågor, globaliserings- och miljöfrågor högt på agendan. Samtidigt understryker hon att de här generaliseringarna är kvalificerade gissningar utifrån större analyser av tidigare val, men säger att de är mycket sannolika.

– Men det behövs mer än summan av några sammantagna faktorer som exempelvis bostadsort och kön för att förklara varför någon tar en viss politisk ståndpunkt, påpekar hon.

»Man kan också säga att om man ser allt stereotypt blir det ibland obegripligt att till exempel en funktionshindrad skulle kunna sympatisera med de högerextremas elitistiska ideal om en perfekt kropp.«

Risk att fastna i stereotyper

Även Paulina de los Reyes, professor vid Ekonomisk-historiska institutionen, Stockholms universitet är tveksam till att göra kopplingar mellan kön och beteende. :

– Det är farligt. Inte bara för att man fastnar i stereotyper utan också för att man nöjer sig med dem som förklaring och låter bli att leta vidare efter vad som verkligen ligger bakom.

Hon anser att det kan vara mycket missledande att tala om ”gruppen kvinnor” och ”gruppen män”. När det gäller högerextremism och kön till exempel så är det viktigt att ställa frågor om vilka ideologiska motiv som kan vara orsaken till skillnaderna mellan kvinnor och män.

– När det gäller SD och andra invandrarfientliga grupper handlar det om ett samhälle med en mycket konservativ uppfattning om kön och könsroller. De här grupperingarna har en mycket polariserad uppfattning om vad män och kvinnor förväntas göra och utgår från en heteronormativ modell där det finns inte plats för andra uttryck för sexualitet än det heterosexuella begäret. Regleringen av sexualiteten är fundamental för

Unga män utanför tätorterna är överrepresenterade bland de de högerextrema gruppernas sympatisörer. Men valet av ideologi styrs inte bara av en individs livssituation utan av föreställningar om vem man vill vara och vilka ideal man identifierar sig med.

att upprätthålla idéer om ”rasrenhet”. Allt som faller utanför normen blir oerhört farligt och förbjudet.

– Det här är förklaringen till den homofobi som man kan hitta bland dem, säger Paulina de los Reyes och berättar att det till exempel på Svenska motståndsrörelsens hemsida *patriot.nu* finns tydligt uttryckt vad som är kvinnors uppgift. De ska föda barn och föra det nationella arvet vidare. Kvinnor görs till passiva kroppar som männen ska ta ansvar för, vakta och beskydda.

– Kvinnor tilldelas med en sådan människosyn en passiv roll och det avspeglas också i politiken, fortsätter hon.

Invandrare utmålas som hot

När de här grupperna talar om jämställdhet, som i en nyligen publicerad rapport om våldtäkter, ges kvinnors röster, erfarenheter och kunskaper ingen plats menar Paulina de los Reyes. Samhället och då särskilt kvinnorna, ska skyddas från invandrare som utmålas som ett hot och med en annan syn på sexualitet, jämställdhet, kvinnors rätt med mera. Det är en extremt konservativ ideologi med en disciplinerande och nedsättande kvinnosyn.

– Det här skrämmer naturligtvis bort många kvinnor, men också många män. Även om det finns män som skulle vilja ha en sådan ordning så är det långt ifrån givet att alla män tycker såhär ändå, understryker hon.

Man kan alltså enligt henne inte se på en människas livssituation och förutsätta att de utifrån den har en given ideologi. Ideologin är också formad av föreställningar om vad det är för samhälle man vill leva i och hur långt en person är beredd att gå för att förverkliga idén om ett bra samhälle.

– Man kan också säga att om man ser allt stereotypt blir det ibland obegripligt att till exempel en funktionshindrad skulle kunna sympatisera med de högerextremas elitistiska ideal om en perfekt kropp. Eller att det finns kvinnor som aktivt upprätthåller en traditionell kvinnlighet. Men det kan ske eftersom de här idealen är så normerande. Det handlar inte alltid om vem man är utan vem man skulle vilja vara och med vilka normer, värderingar och ideal men identifierar sig med.

För att förklara människors handlingar bör vi forskare ta ideologierna på allvar, undersöka vilka värderingar de ger uttryck för, vem som tilltalas och varför, avslutar Paulina de los Reyes. ■

Inkvoterade kvinnor – gör de skillnad?

TEXT: ANNE JALAKAS
ILLUSTRATION: EMMA HANQUIST

Få åtgärder är så kontroversiella som könskvotering i politiken. Ändå genomförs det i land efter land. Frivilligt av politiska partier, som i Sverige, eller genom lagstiftning som i Rwanda och Argentina.

– Kvotering är en enkel åtgärd för att lösa ett komplicerat problem, säger Drude Dahlerup, professor i statsvetenskap vid Stockholms universitet, ledande forskare på området och flitigt anlitad som internationell expert.

Närmast är hon på väg till Kambodja. Uppdraget är att efter intervjuer med kvinnoorganisationer, parlamentariker och ministrar lägga fram ett förslag på lämplig kvoteringsmodell. Därefter ska hon till Irland, Malaysia och Egypten efter att tidigare i år besökt Sierra Leone, Polen och Färöarna för att diskutera frågan.

För tjugo år sedan hade ingen kunnat ana att kvotering skulle bli en global trend och i land efter land införas av män som dittills haft så gott som hela makten. Det är en utveckling som är fylld av paradoxer och frågetecken. Hur har det fungerat? Vad blev resultatet?

Eftersom själva ursprunget – kvinnors historiska underrepresentation – är en komplicerad historia med djupa rötter, är också svaren komplicerade.

Kvotering är inget nytt. Etnisk kvotering är mycket vanlig och könskvotering prövades redan på 1940-talet i Bangladesh. Men det verkliga genomslaget kom efter FN:s kvinnokonferens i Beijing 1995 då hela diskussionen bytte fokus. I stället för att fokusera på kvinnorna – och se dem som problemet – ställdes frågan varför män är så överrepresenterade.

– En enkel men viktig fråga som innebar att något nytt hände i debatten, också i kvinnorörelsen, säger Drude Dahlerup.

Tidigare sades att kvinnor bland annat måste ha bättre utbildning, vara bättre förankrade på arbetsmarknaden. I Beijing slogs det fast att det är institutionerna som är problemet, inte kvinnorna.

– Det finns mekanismer som stänger ute kvinnor och det är dem man måste förändra. Och då handlar det inte om att kvotering diskriminerar män utan om att kompensera kvinnor för den diskriminering de utsatts för.

Argentina först ut

Några länder hade redan tagit steget. Först på det moderna globaliseringståget var Argentina, som införde lagstadgad kvotering 1991. Efter inspiration från Skandinavien.

– Fast man hade missuppfattat läget och trodde att Norge hade en lag om kvotering, säger Pär Zetterberg, vid Uppsala universitet vars avhandling *Engineering equality* kom förra året.

Han menar att det är både sant och osant att kvotering är en genväg till demokrati.

– Det beror på vilken utgångspunkt man har. Varför införs kvotering? Vad består det demokratiska underskottet av? Handlar det om rättvisa? I så fall skulle jag svara ja. Handlar det om att kvinnor representerar andra erfarenheter än män och därför prioriterar andra frågor är svaret däremot inte givet.

»Ju mer reglerad och transparent valprocessen är, desto bättre för kvinnorna.«

Politiker tvingas ofta kämpa för att stå självständiga gentemot sin partiledning, både dem som kommit in via kvotering och dem som har valts på annat sätt och när kvinnor väl är i parlamentet behandlas de som alla andra, menar Pär Zetterberg.

Han slår i sin avhandling därmed hål på en av de mest seglivade myterna om inkvoterade kvinnor – att de blir ett slags B-lag. Men det är inte heller självklart att kvotering av kvinnor leder till så mycket förändring i själva lagstiftningsarbetet.

– Det kan också leda till att kvinnor marginaliseras, politik är ju också maktkamp.

Inte självklara som förebilder

Om ambitionen är att de kvinnor som kommer in ska vara förebilder för andra kvinnor och öka förtroendet för politik och politiker är svaret inte heller självklart positivt.

– Det är tyvärr inte så att andra kvinnor med någon sorts automatik blir stärkta av kvinnorna i parlamentet. Fast det kan ha att göra med vilka länder jag tittat på (latinamerikanska) och vilka metoder jag använt.

– Däremot är det helt tydligt att valprocessen är viktig. Ju mer reglerad och transparent den är, desto bättre för kvinnorna.

Närmast ska han och Elin Bjarnegård, som tidigare i år doktorerade på en avhandling om varför det är så många män i thailändsk politik (97 procent i parlamentet) undersöka sambandet mellan kvotering och politisk korruption.

En flitigt citerad studie från Världsbanken hävdar att korruptionen minskar när andelen kvinnor i politiken ökar. Men vad är hönan och vad är ägget?

– Elin Bjarnegård hävdar i sin avhandling att sambandet är det omvända, att korruptionen hindrar kvinnor från att ta sig in i politiken. Om hon har rätt måste vi förstå vilka möjligheter kvotering har att bryta korrupta mönster.

Både Per Zetterberg och Drude Dahlerup efterlyser ▷▷▷

»Spelar det roll att kvinnor finns i politiken, hur de än har kommit dit? Ja, det gör det. Med minst trettio – fyrtio procent kvinnor i ett parlament så gör det skillnad.«

▷▷▷ mer enhetlighet kring forskningen. Eftersom det nu finns så mycket kunskap och erfarenheter går det inte att börja från scratch varje gång.

I en artikel i senaste numret av tidskriften *Policy & Politics* gör hon och kollegan Lenita Freidenvall ett försök att bryta det dödläge som de menar att debatten hamnat i och diskuterar några av de vanligaste för- och motargumenten. Där förespråkarna hävdar att högre andel kvinnor leder till mer jämställd lagstiftning hävdar motståndarna att inkvoterade kvinnor riskerar att bli betraktade som maskotar.

– I bland annat Argentina har det talats mycket om ”mujeres de”, kvinnor som ersatt sina män eller är döttrar till någon manlig politiker, säger Drude Dahlerup.

– Det ligger naturligtvis mycket sanning i detta. Men gäller det inte också män? Kommer inte även de från de rätta familjerna och är söner till inflytelserika män? Se bara på familjen Gandhi i Indien. Indira blev premiärminister för att hon var dotter till Nehru. Men hennes son Rajiv blev det för att han var Indiras son.

Olika måttstockar för män och kvinnor

Argument mot kvinnliga politiker kan vara att de är överklass och därmed inte representerar vanliga kvinnor. Eller att de är outbildade, och därför inkompetenta.

– De kan ju inte gärna vara överklass och outbildade samtidigt, säger Drude Dahlerup. Kvinnor och män bedöms efter olika måttstockar och det är viktigt att forskarna inte faller i samma fälla.

Kvinnorörelsen har ofta haft ett problematiskt förhållande till de kvinnliga politikerna, också här i Sverige. Ofta anser man att kvinnorna gör för lite, är för lite feministiska.

– Men även icke-feministiska kvinnor har rätt att vara representerade, säger Drude Dahlerup som också är positiv till kvotering i semidemokratiska länder, exempelvis Rwanda.

– Även i diktaturer stiftas lagar som berör kvinnor. Även i slutna länder diskuteras frågor.

Att kvotering inte är någon mirakelmedicin är forskarna överens om. Men resultatet? Går det att mäta?

Pär Zetterberg har sett få exempel på att kvotering faktiskt lett till konkreta resultat i form av till exempel lagar. Däremot finns många rapporter om att den politiska debatten förändrats, att nya frågor kommit upp på dagordningen.

Felformulerad fråga

Drude Dahlerup menar att frågan om kvoteringens effekter är felformulerad.

– Spelar det roll att kvinnor finns i politiken, hur de än har kommit dit? Ja, det gör det. Med minst trettio-fyrtio procent kvinnor i ett parlament så gör det skillnad.

Hon vill hellre tala om effekten av att kvinnor finns i politiken, eftersom hon menar att det är svårt att mäta effekten av de inkvoterade kvinnorna. Kanske är det viktigare att ha en bra jämställdhetsminister än många kvinnliga parlamentariker?

– Få kvinnor kan också uträtta storverk, säger Drude Dahlerup.

I hela världen är det kvinnorna som sett till att jämställdhet blivit en politisk fråga. Kvinnor har ofta, som i de nordiska länderna, drivit frågor om rätt till abort, barnomsorg och mäns våld mot kvinnor.

Det är problematiskt att mäta exakt hur lagstiftning har kommit till stånd och hur åsikter formas.

– Om man utgår från att kvinnor har helt andra synpunkter än män, ja då finns det en skillnad som går att mäta. Men om kvinnorna påverkat männen så att de tycker likadant som kvinnorna – ja då kan du i alla fall inte mäta resultaten på samma sätt. ■

Kvotering kan reda ut valtekniskt virrvarr

TEXT: ANNE JALAKAS
ILLUSTRATION: EMMA HANQUIST

Politik är makt och överlämnas sällan frivilligt. Det krävs mycket, inte minst sanktioner, för att könskvotering verkligen ska fungera och leda till ett historiskt språng.

Costa Rica är ett exempel. Vid ett enda val steg andelen kvinnor från 19 till 34 procent, bland annat på grund av de hårda straff som träder i kraft för partier som nominerar för få kvinnor. De får helt enkelt inte delta i valet. Samma system tillämpas i Mexico.

I Frankrike finns också straff men det handlar om böter som är så låga att de stora partierna struntar i dem.

– Dessutom har man ett valsystem med enmansvalkretsar till nationalförsamlingen vilket gör att kvoteringen har svårt att fungera, säger Drude Dahlerup. På lokal nivå har man däremot proportionella val och där har andelen kvinnor ökat kraftigt, i senaste valet till fantastiska 48,5 procent.

– Och i könskonservativa Indien har kvoteringen på lokal nivå lett till att sex miljoner kvinnor valts in i politiken sedan 1994.

Rangordningssytemet är en annan faktor av vikt. Om kravet är att ha 30 procent kvinnor på listorna men det inte sägs var de ska placeras kan de klumpas ihop i botten, på platser som i princip är icke valbara. Har man varannan damernas som princip blir utfallet ett helt annat.

I Spanien ska minst 40 procent av de fem första nam- ▷▷▷

▷▷▷ nen vara av det andra könet, alltså två personer. Men om partiet bara får tre mandat kanske ingen kvinna kommer in. I Belgien är man mer radikal och kräver att båda könen ska vara representerade på de två första platserna.

Nomineringssystemet fallgrop

En av de verkligt stora fallgroparna är nomineringssystemet som ofta är lurigt och svårt att få insyn i. Införs kvotering måste man styra upp och reglera processen, vilket kan leda till att manliga maktstrukturer luckras upp. Det kan ses som en demokratireform i sig.

Den tekniska konstruktionen kan alltså avgöra om kvotering fungerar eller inte. Men samma konstruktion kan i ett land vara ett hinder, i ett annat en framgångsfaktor. Olika former av reserverade platser är ett exempel.

– I Marocko har 30 platser reserverats för kvinnor på en speciell lista. Men dessa har förvandlats till ett glastak eftersom många tycker att kvinnorna därmed fått sitt. Mycket få nomineras i de vanliga distrikten, säger Drude Dahlerup.

I Rwanda fungerar däremot ett system med en extrapott för kvinnor. Här har kvinnliga politiker tagit sig in dels den ”vanliga” vägen, dels till de reserverade platserna. Rwanda är det enda land i världen där kvinnor fått majoritet i parlamentet. Och ett exempel på att kvinnor gör skillnad.

Efter folkmordet 1994 blev kön viktigt i politiken. Christopher Kayumba visar i sin färska avhandling på Center för Global Studies i Göteborg att det var en medveten politik från presidenten som ville få slut på den etniska konflikten. I stället för att prata om hutuer och tutsier skulle man nu tala om kvinnor och män.

Efter det första valet efter folkmordet blev andelen kvinnor ändå bara 11,4 procent. Men flera progressiva ministrar tillsattes och flera viktiga lagar infördes, bland annat om ägande- och arvsrätt och barnmisshandel.

Efter beslut om kvotering 2003 steg andelen kvinnor till först 48 procent och därefter till 56 procent.

Kritiker har pekat på att de flesta jämställdhetslagar beslutades före kvoteringen. Lagstiftningen för att stoppa mäns våld mot kvinnor har dock genomförts efteråt.

Nya frågor på dagordningen

Argentina, som 1991 blev först i världen med en lagstagad kvot på 30 procent kvinnor, är ett annat positivt exempel. Dels kom helt nya frågor, bland annat abort, upp på den politiska dagordningen. Dels skrev betydligt fler kvinnor än män motioner i frågor som sexualiserat våld, sexuella trakasserier och reproduktiva rättigheter. Under de nitton år som de amerikanska forskarna Susan Franceschet och Jennifer M. Piscopo undersökt skrevs 70-80 procent av motionerna i dessa ämnen av kvinnor. Mellan 1995 och 2000 ökade antalet motioner om mäns våld mot kvinnor med 500 procent.

Men allt gick inte lika bra. Kvinnors motioner antogs i lägre utsträckning än mäns. Av de 93 som skrev om reproduktiva rättigheter ledde bara en enda till förändrad lagstiftning.

Men kvinnliga politiker lyckades förändra parlamentets arbetssätt. Alla möten blev öppna för allmänheten och kvällsdebatterna ersattes med eftermiddagssessioner. Och 2007 valdes Christina Fernández Kirchner som president. ■

LÄSTIPS

Vägen till Varannan damernas. Om kvinnorepresentation, kvotering och kandidaturval i svensk politik 1970-2002, Lenita Freidenvall

Engineering Equality? Assessing the Multiple Impacts of Electoral Gender Quotas, Pär Zetterberg

Men in Politics. Revisiting Patterns of Gendered Parliamentary representation in Thailand and Beyond, Elin Bjarnagård:

Kvotering, Drude Dahlerup och Lenita Freidenvall

Lång väg till varannan damernas

TEXT: CHARLIE OLOFSSON
FOTO: KVINNSAM

Elin Wägner bredvid en namninsamling för kvinnlig rösträtt 1913.

Även om kvotering fortfarande ses som en kontroversiell metod i Sverige så har inställningen förändrats radikalt sedan frågan väcktes på 1920-talet. Kampen för kvinnors politiska representation har givit resultat, men vägen till varannan damernas har varit lång.

I Sverige fanns länge ett principiellt motstånd mot kvotering. Redan 1928 lyfte Socialdemokraternas kvinnoförbund frågan om kvotering i en motion till partikongressen, men motionen röstades ner.

Lenita Freidenvall, universitetslektor i statsvetenskap vid Stockholms universitet, konstaterar att inställningen till kvotering, liksom synen på kvinnors politiska representation, har förändrats radikalt sedan början av 1900-talet.

– Nu har Moderaterna öppnat upp för att det kan bli aktuellt med kvotering till bolagsstyrelser om inte fördelningen blir jämnare. Det har skett en spännande förändring med tanke på att frågan tidigare var tabu, säger hon.

Utbildades i politik

Kvinnors delaktighet i politiken blev en av de viktigaste stridsfrågorna för 1900-talets kvinnorörelse. Efter rösträttsreformen ansågs det viktigt att kvinnor fanns representerade, men det innebar ofta att varje parti skulle ha en person som representerade kvinnor. Genom att ställa krav på partierna och arbeta för att få in kvinnor på strategiska poster har partiernas kvinnoförbund spelat en viktig roll för att öka kvinnors representation.

En tidig verksamhet för förbunden var att utbilda kvinnor i politiskt arbete.

– Man utgick från en problembild där kvinnor sågs som oerfarna och då hamnar man lätt i kompetens- ▷▷▷

▷▷▷ höjande aktiviteter. Genom kurser i sammanträdesteknik och debatteknik skulle kvinnor utrustas för att kunna ge sig in i politiken, säger Lenita Freidenvall.

Hon beskriver två olika modeller för att öka kvinnors representation. ”Steg-för-steg-modellen”, som fick genomslag i de nordiska länderna, och ”snabbspåret”, som premierar kvotering.

– Snabbspåret utgår från att kvinnors låga representation inte beror på brister hos kvinnorna. Kvinnor behöver inte kompetensutvecklas, det är partierna som inte rekryterar kvinnor, förklarar hon.

– Kvinnorörelserna i världen vill inte följa den nordiska modellen och vänta i flera generationer på sina rättigheter. De kräver snabbare förändringar, men det är viktigt att poängtera att kvotering är en metod för att skapa jämn representation. I vilken mån en ökad kvinnorepresentation leder till ett jämställt samhälle är en annan fråga.

Prestigefråga för partierna

Under 1970-talets högljudda jämställdhetsdebatt ökade andelen kvinnor i Sveriges riksdag snabbt och kvinnors representation blev en prestigefråga för partierna.

– Man började tävla om att vara bäst i klassen, men alla partier var fortfarande emot kvotering, säger Lenita Freidenvall.

Att ge kvinnor särrättigheter sågs som diskriminerande gentemot män och för partierna var det viktigt att inte inskränka de enskilda partidistriktens makt över nomineringsprocessen. Dessutom ansågs kvotering begränsa medlemmarnas möjlighet att fritt välja sina kandidater.

Många länder som har infört kvotering har gjort det i dyningarna efter en konflikt. När en författning ska skrivas om ges ett gyllene tillfälle att lagstadga om kvinnors politiska representation. Även i Sverige var det en form av kris som slutligen ledde till att flera partier under 1990-talet övergav steg-för-steg-modellen till förmån för snabbspåret. Efter valet 1991 sjönk andelen kvinnor i riksdagen för första gången sedan 1928.

– Partierna fick sig en tankeställare, man insåg att andelen kvinnor faktiskt kunde sjunka.

Idag är könsfördelningen i riksdagen nästan helt jämn.

KVINNORNAS VÄG IN I POLITIKEN

1919.
Fattas beslut om lika och allmän rösträtt för kvinnor och män, samt om valbarhet till riksdagens andra kammare. Två år senare hålls de första valen där kvinnorna fick delta.

1928.
Andelen kvinnor ökar långsamt. Inför valet samlar föreningen Kvinnolistan röster till valbara kvinnor.

1947.
Socialdemokraten Karin Kock blir Sveriges första kvinnliga stadsråd. På 40-talet bildas också Kommittén för ökad kvinnorepresentation.

FOTO: KVINNSAM
Karin Kock

1973.
Under 70-talet börjar kvinnorepresentationen i riksdagen stiga ordentligt. Vid valet 1973 ökar andelen kvinnliga ledarmöter från 14 till 21 procent.

FOTO: COLOURBOX

1975.
I Norge blir Socialistisk Venstreparti och Venstre de första nordiska partierna som inför kvoteringsregler. Kvinnor kvoteras in både på vallistor och till partiernas interna organ.

1980.
Vid mitten av 1980-talet har alla nordiska länder föreskrivit balanserad könsfördelning i kommittéer, nämnder och utskott som utses av regeringarna. Bakgrunden är att kvinnorepresentationen här inte ökar i samma takt som till parlamenten.

Det gäller att ta vara på sådana tillfällen och kvinnorörelsen agerade kraftigt, säger Lenita Freidenvall.

Hotade med kvinnoparti

Att kvinnors låga representation skulle bero på bristande kompetens hos kvinnor ansågs inte längre särskilt troligt. I stället riktades allt mer kritik mot partierna.

Efter valet hotade nätverket Stödstrumporna med att bilda ett kvinnoparti, om inte riksdagpartierna nominerade fler kvinnor. Från kvinnoförbunden sattes extra press på partierna genom att medlemmar deklarerade att om ett kvinnoparti blev verklighet så kunde de tänka sig att byta parti.

Till nästa val införde Socialdemokraterna varannan damernas till sina vallistor, 65 år efter partikongressen då kvinnoförbundet föreslog just en sådan reform. Vänsterpartiet och Miljöpartiet införde kvotering ett par år tidigare, men då partierna var små blev inte effekten i riksdagen lika stor. Med åren har fler partier förstärkt sina regler för en jämn könsfördelning på sina partilistor och i dagsläget är könsfördelningen i riksdagen i princip jämn. Men för Lenita Freidenvall betyder inte det att arbetet för kvinnors politiska representation är slutfört.

– Det återstår att arbeta med andra områden inom politiken. På lokal nivå behöver man se över fördelningen inom kommunala nämnder och styrelser. Det räcker inte att bara titta på kommunfullmäktige. Man behöver också fråga sig vilka kvinnor som är representerade, säger hon.

Kvinnor ur eliten

Tillsammans med Drude Dahlerup arbetar Lenita Freidenvall med ett forskningsprojekt som undersöker hur kvinnor från etniska minoriteter utövar sitt politiska medborgarskap och vilka möjligheter dessa kvinnor har att bli delaktiga i politiskt beslutsfattande.

– Kvinnor i politiken är oftast kvinnor ur eliten. Det är sällan fattiga kvinnor eller kvinnor med utländsk bakgrund. Det ska man ha klart för sig och det är någonting man måste arbeta med. ■

1986.
Centerpartisten Karin Söder blir Sveriges första kvinnliga partiledare.

FOTO: RIKSARKIVET

Karin Söder

1987.
Utredningen ”Varannan damernas” kommer med riktlinjer för hur man ska öka andelen kvinnor i statliga styrelser och kommittéer. Lyckas det inte på annat sätt föreslår utredningen lagstiftning om jämn könsfördelning.

1991.
Vid valet sjunker andelen kvinnor i riksdagen för första gången sedan 1928. Det feministiska nätverket Stödstrumporna hotar att bilda ett kvinnoparti om inte de etablerade partierna får in fler kvinnor. Samma år blir Ingegerd Troedsson första kvinnliga talman.

1993.
Socialdemokraterna inför varvade vallistor, ”varannan damernas”. Vissa partier har redan tidigare beslutat att minst 40 procent av personerna på listorna ska vara kvinnor.

1994.
Efter riksdagsvalet når andelen kvinnor för första gången över 40 procent. I mitten av 90-talet uppnås också en balanserad representation bland ledamöter i kommunfullmäktige.

2006.
Av de ledamöter som väljs till riksdagen vid valet är 47 procent kvinnor och 53 procent män.

47%

Källor: *Kön och makt i Norden – ett jämförande perspektiv*, Riksdagen, SCB.

DEMOKRATI FÖR VITA MEDELÅLDERS HETEROMÄN

KRÖNIKA
MALIN RÖNNBLOM

”NÅ, VAD BÖR DÅ SVARET bli på frågan om det behövs några kvinnor i våra beslutande församlingar? Denna genomgång till trots är svaret nej. Det representativa systemet i Sverige bygger på åsiktsrepresentativitet, inte social representativitet, och till det behövs det människor, könet är här ointressant.” (Larsson, 1993: 121)

Frågan om kvinnors närvaro i politiken är en del av den klassiska demokratidiskussionen. Ofta har argumentet varit att kvinnor av naturen inte är lämpade att styra. Det hävdades såväl av Platon som av Rousseau, liksom när kraven på kvinnors rösträtt formulerades. Kvinnor ansågs inte kunna fatta de rationella beslut som behövs utan betraktades som alltför styrda av sina känslor. Även om dessa tankegångar lever kvar än i dag är det få som öppet skulle inta den positionen.

I DEN DEBATT SOM FÖRTS om kvinnorepresentation de senaste trettio åren, har förespråkarna för en ökad andel kvinnor i beslutsfattande församlingar framför allt betonat kvinnors rättigheter att delta utifrån att kvinnor är hälften av befolkningen. Representation är en rättvisefråga. Parallellt finns också argumentet att kvinnor gör skillnad i politiken utifrån att de har andra erfarenheter att bidra med. Motargumentet går att läsa i det inledande citatet ovan, från läroboken *Det svenska statsskicket* av Torbjörn Larsson. Vi röstar på åsikter, inte på social tillhörighet. Och det är människor vi röstar på.

DEN LIBERALA DEMOKRATIMODELL som vårt politiska system baseras på tar sin utgångspunkt i den autonoma medborgaren, en föreställning som utsatts för genomgripande feministisk kritik, som gång på gång pekat på att just denna norm är könad. Att den normala medborgaren är man, vit, medelklass, medelålders, heterosexuell. Att allmänintresset är en minoritet, de personer i ett samhälle som inte görs till sitt kön, sin hudfärg eller sin sexualitet.

MED DET ÖKADE INSLAGET av personval har ”människorna” dock kommit mer i fokus. Talet om både kön och etnicitet som betydelsefullt när partierna sätter samman sina listor blir allt mer accepterat. Är då personvalsreformen ett sätt att kombinera åsiktsrepresentation och social representation? Tyvärr inte. Personvalet lyfter fram den enskilde personen som just enskild och på så sätt riskeras strukturella problematiker att bli individuella. Kön och hudfärg blir den enskildes resurs – inte en fråga om sociala maktordningar.

Olika identiteter finns med i politiken men är inte politiserade, för att tala i termer av Chantal Mouffes tankar om det politiska. I Sverige bygger den politiska ordningen på en motsättning, den mellan höger och vänster, och klass görs till en endimensionell kategori. Att denna ordning är passé illustreras inte minst av att Moderaterna gör Socialdemokraternas retorik till sin och vice versa. Samtidigt knackar antidemokratiska krafter på dörren till riksdagen. Ett sätt att hålla dem ute är att normen granskar sig själv. Än så länge lyser den typen av självkritik med sin frånvaro.

KRÖNIKÖREN

Malin Rönnblom är statsvetare vid Umeå centrum för genusstudier, Umeå universitet. Hennes forskning behandlar frågor som rör politik och demokrati, framför allt med inriktning på kritiska granskningar av jämställdhet.

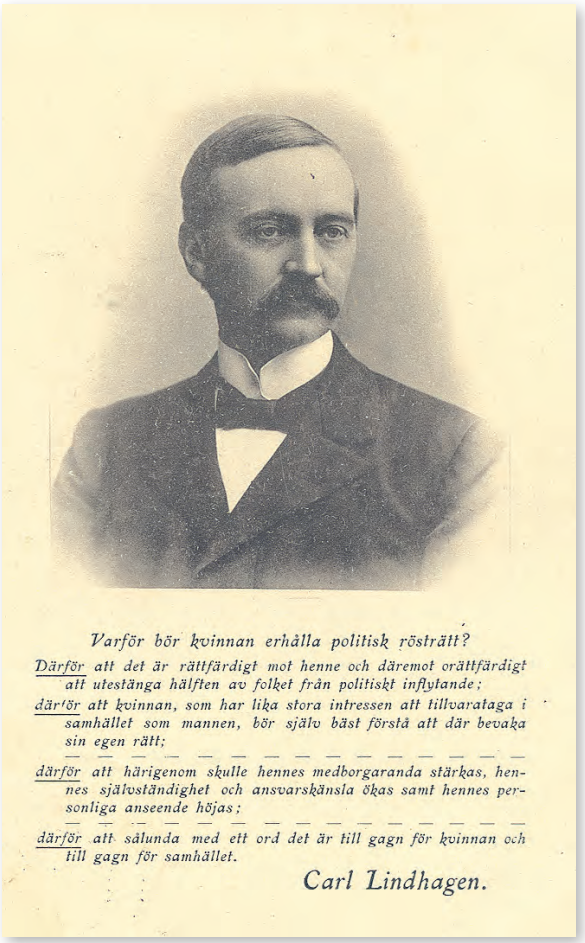

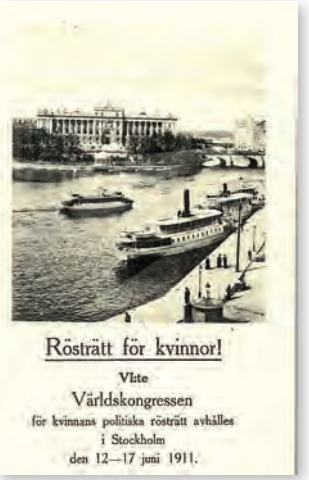

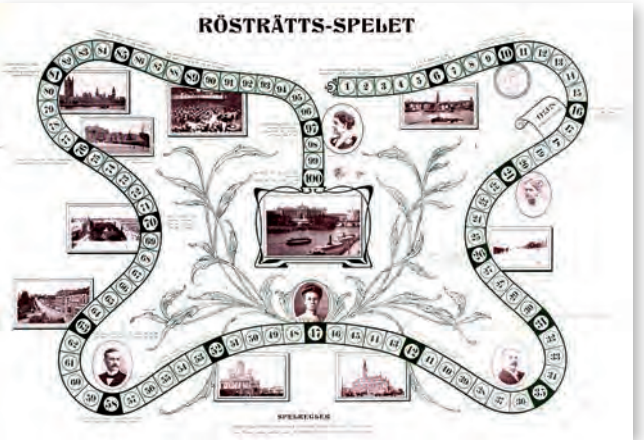

Kampanjmaterial från rösträttskampen • Foto och fakta: Amnesty samt Kvinnsam vid Göteborgs universitetsbibliotek • Text: Frida Lundberg

Kampen för kvinnors rösträtt (–1921)

Jag vill nu säga till er som inte tror att kvinnor kan vinna framgång, att vi nu har fått den engelska regeringen dithän att den står inför alternativet: antingen kommer kvinnor att dödas eller måste kvinnor beviljas rösträtt. [...] Det är resultatet av vårt inbördeskrig." Så skriver 1913 Emeline Pankhurst, ledare för suffragettrörelsen, från de engelska kvinnornas militanta kamp för politiska rättigheter.

I Sverige gick det lugnare till. Den organiserade kampen för kvinnors rösträtt inleddes 1902 och fördes av bland annat Landsföreningen för kvinnors politiska rösträtt, LKPR. Föreningens huvudstrategi var att samarbeta med männen och stryka regeringsmakten medhårs, till exempel genom tacksamhetsskrivelser till de riksdagsmän som förde frågan om allmän kvinnlig rösträtt i rätt riktning. Regelrätta protestmöten hölls bara sporadiskt, åtminstone fram till 1918 då tålamodet började tryta och tonen skärptes.

Inte desto mindre skapade kampen för kvinnors politiska rättigheter oreda i genusordningen. Rösträttskvinnorna utpekades som manhaftiga och de män som slöt upp vid derass sida som feminina. Bland de mest konservativa riksdagsmännen höjdes också oroliga röster för att staten skulle feminiseras.

Svenska kvinnor fick allmän rösträtt år 1921, tolv år efter landets män. Rösträttsfrågan i ett globalt perspektiv visar att kvinnor fått politiska rättigheter både hundratals och tusentals år efter männen i olika länder. Fortfarande saknar kvinnorna rösträtt i bland annat Saudiarabien och i ett flertal länder kan de inte väljas in i parlamentet.

Rosenberg tror på det queera hoppet

TEXT: CHARLIE OLOFSSON
FOTO: MARIE SWARTZ

Tiina Rosenberg kombinerar professorsrollen med politiskt engagemang och väcker starka känslor såväl utom som inom akademin. Hon är feminist på vänsterkanten, men tycker att den nostalgiska längtan efter enhetlig feminism och vänsterpolitik känns falsk.

– Det har alltid funnits olika grupper och det är bra för att hålla frågorna levande.

Många forskare ser det som opassande att förena forskarrollen med politiskt engagemang. Tiina Rosenberg håller politiska brandtal och hymlar inte med var hon står. På frågan om hur det går att förena det politiska engagemanget med rollen som professor tvekar hon inte med svaret.

– Dåligt. Jag är professor vid ett gammalt anrikt universitet, jag måste hålla mun. Det är min officiella roll i dag. Sedan är jag aktivisten Tiina Rosenberg och då kan man liksom inte bara vara tyst, förklarar hon.

– Jag måste lära mig att nu är jag en offentlig person, men jag blir arg i sammanhang där folk uppvisar klassförakt. Likadant i sammanhang där folk är arrogant homofoba. Jag kan inte bara räkna till tio, jag måste räkna till en miljon.

Fyra år har gått sedan utträdet ur Feministiskt initiativ och även om det till slut var mediedrevet som tvingade henne att lämna partiet så stämde inte heller partiets profilering som blocköverskridande överens med hennes förhoppningar.

Medan liberala feminister menar att kapitalism kan vara frigörande för kvinnor, tycker Tiina Rosenberg att feminism hänger ihop med vänsterpolitik.

– Fördelningspolitiken är den stora vattendelaren mellan vänster och höger och om du ska vara feminist, då menar jag att du försvarar det offentliga och skattefinansierade. Du försvarar välfärdsstaten, hyresrätter, daghem och den gemensamma finansieringen.

Tiina Rosenberg upplever att myten om den enhetliga feminismen åter är på frammarsch i Sverige, liksom vänsterns försök att hitta tillbaka till en enhetlig klassanalys.

– Den nostalgiska längtan efter enhetlighet inom feminism och vänsterpolitik känns falsk. Det har alltid funnits olika grupper och det är bra för att hålla frågorna levande och i rörelse.

Blocköverskridande eller ej så tycker Tiina Rosenberg att Feministiskt initiativ behövs i riksdagen. Hon betonar också vikten av att såväl kvinnor som minoriteter finns representerade.

– En nation bör vara representerad i sina orga- ▷▷▷

Tiina Rosenberg tvekar inte när det gäller valet av akademin framför partipolitiken. ”Ger du mig en scen så kan jag inte läsa upp någon annans manus”, säger hon.

Att vara en offentlig person förpliktigar. Det Tiina Rosenberg säger och gör får inte bara konsekvenser för henne själv utan kan påverka hur folk ser på allt ifrån genusvetenskapen till hbt-personer och feminister. ”Jag har ett stort ansvar i dag och det måste jag komma ihåg”, säger hon.

▷▷▷ nisationer. Sedan är det naivt att tro att alla inom de olika grupperna har samma politiska agenda.

Till och med bussarna var röda

Tiina Rosenbergs politiska engagemang grundades parallellt med kärleken till teatern i den finska arbetarförorten Gårdsbacka.

– De brukar säga att där i östra Helsingfors där jag bodde var alla så röda att till och med bussarna var röda, berättar hon.

Som barn beskriver hon sig själv som ”syster kavat”. Hon startade teatergruppen i skolan, gick med i filmklubben och sommarjobbade på det lokala biblioteket. Hennes politiska väckelse kom genom 1970-talets politiska teater- och sångrörelse, det som i Sverige kallas proggen. Hon kan fortfarande sångerna utantill och sjunger dem gärna.

Att hon ville till akademin insåg Tiina Rosenberg tidigt och efter studenten åkte hon till Östtyskland för att läsa vid Karl-Marx-universitet. Där höll hon också sitt första feministiska föredrag inför stor publik, och hon fick inte direkt stående ovationer. Befrielserörelsernas folk i publiken reste sig i vredesmod.

– De sa att det där är bara för vita kvinnor och det splittrar klasskampen. Det är väldigt roligt att titta på det föredraget i dag. Jag hade strukit över Simone de Beauvoir och skrivit ”borgerlig”, men i dag har jag förstås en annan syn på henne.

Ett tag påstods det att Tiina Rosenberg siktade mot riksdagen, men enligt henne själv planerade hon aldrig att ställa upp i valet för Feministiskt initiativ.

»Jag blir arg i sammanhang där folk uppvisar klassförakt. Jag kan inte bara räkna till tio, jag måste räkna till en miljon.«

– Jag har aldrig längtat bort från forskningen eller studenterna och undervisningen för det tycker jag är så viktigt, säger hon och berättar om sitt pågående forskningsprojekt om feministisk och queeraktivistisk teater på 2000-talet.

– Vi har sett en driftig och aktiv feministgeneration ta plats på teaterscenen. Det bildas nya grupper och det finns en stark lust att berätta saker genom scenen, eller man kanske inte ens behöver ha en scen, man kan stå på gatan.

Hoppet åter inom queerteorin

Medan den feministiska skönlitteraturen sedan 1990-talet har varit ganska deppig upplever Tiina Rosenberg att teaterfeministerna har valt en mer hoppfull ton, och hon ser med glädje att även queerteoretiker nu börjar tala om hoppet igen.

– Eftersom queera redan är typecastade som hopplösa så behövs det inte mer hopplöshet. Jag var orolig för ett par år sedan och tyckte att queerteorin stod och stampade, men nu händer det mycket. De marxistiska

queera och de antirasistiska queera är på stark frammarsch, säger hon.

Även om Tiina Rosenberg själv kallar det en slump att just hon fått ge ansikte åt den svenska queerteorin så går det inte att bortse från att begreppet queer var okänt när hon, tillsammans med Don Kulick, Pia Laskar, Jens Rydström och Mark Graham, startade queerseminariet i Stockholm 1996. Hon tillhör den grupp svenska forskare som mest hängivet ägnat sig åt teorin och hon har kallats ”Sveriges okrönta queerdrottning”. Men det epitetet avfärdar hon bestämt.

– Jag tror inte att jag förkroppsligar några särskilt queera kvaliteter faktiskt. Jag är en genomsnittlig akademikerflata.

Bekymrad över humanistföraktet

Någonting som Tiina Rosenberg saknar i dagens akademiska diskussion är bildningsbegreppet. Hon upplever att fokus har flyttats från kunskap och bildning till innovation och entreprenörskap.

– Kunskapen i sig är viktig. Den ger överblick som är viktig för allmänbildningen, att se de större sammanhangen. Människor ska inte endast läras upp till att hantera sin vardag utan också kunna förstå och analysera samhället oavsett vad man yrkesmässigt sysslar med.

Hon ser bekymrat hur humanistföraktet breder ut sig.

– Humaniora får inga pengar och man betraktar oss som något slags nödvändigt ont. Så jag tror att jag utöver genusvetenskapen i framtiden också måste ta mig an humaniorans väl och ve.

Att Tiina Rosenberg genom åren har samlat på sig en skara fans blev uppenbart i samband med mediedrevet. Parallellt med hatbreven fick hon mycket uppmuntran, som den gången då en tjej kom fram på tåget mellan Lund och Stockholm och gav henne en servett där hon hade ritat ett feministmärke med kulspetspenna och skrivit ”tack för att du leder kampen”.

Hon berättar att det ibland kan kännas förpliktigande att vara en offentlig person.

– Jag har ett stort ansvar i dag och det måste jag komma ihåg. Det jag säger får inte bara konsekvenser för mig. Det kan påverka hur folk ser på allt ifrån genusvetenskapen till hbt-personer och feminister. Jag tror att jag har prickat in ett tomrum både inom offentligheten och inom akademin. Hur många lesbiska intellektuella har vi där ute som syns i den stora offentligheten?

Tiina Rosenberg tycker inte att ett fördjupat partipolitiskt intresse är förenligt med jobbet som professor.

– Då skulle jag i så fall satsa helhjärtat på politiken, men jag vill inte att det ska dikteras för mig vad jag ska säga och det har vi ju redan sett att det funkar inte. Ger du mig en scen så kan jag inte läsa upp någon annans manus. ■

TIINA ROSENBERG

… föddes 1958 och växte upp i arbetarförorten Gårdsbacka i östra Helsingfors.

… är professor i genusvetenskap vid Lunds universitet sedan 2005 och var tidigare lektor i teatervetenskap vid Stockholms universitet.

… har studerat i Zürich och vid Karl-Marx-universitet i Leipzig men avbröt studierna där och började i stället läsa teatervetenskap vid Stockholms universitet 1981.

… disputerade 1993 med avhandlingen *En regissörs estetik: Ludvig Josephson och den tidigare teaterregin*.

… har klasskuldkänslor eftersom hon har blivit framgångsrik. ”Jag har hög lön i dag och väldigt många andra människor har inte det. Det fanns säkert många som hade kunnat göra samma sak.”

… tycker att queerrörelsen i Sverige har blivit individualistisk. ”Nu borde vi lära oss att det inte längre är ”do it yourself”, som de gamla aktivisterna sa. ”Do it together”, det är grejen.”

… planerar inte att skriva någon bok om mediedrevet och tiden i Feministiskt initiativ. ”En tala-ut bok? Nej, jag känner inget behov av att korrigera bilden av mig. Här kommer jag och jag är en prima pingla, bra tjej, tyck om mig, det projektet har jag lagt ner för det leder ändå ingenstans.”

Kropp och kultur bakom pojkars sämre skolresultat

Delegationen för jämställdhet i skolan har publicerat tre SOU-rapporter om flickors och pojkars skolprestationer. I rapporten *Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker* har Inga Wernersson, professor i pedagogik, sammanställt den pedagogiska forskningens förklaringar till att flickor som grupp presterar bättre i skolan än pojkar.

– När samhällsförändringar av olika skäl krävde längre utbildning också för flickor formulerades tvivel om att de skulle kunna klara av lika ansträngande utbildning som pojkar. Medicinska argument gavs för att det till och med skulle bli ett hot mot människosläktet om flickor utbildades under puberteten. Mot denna historiska bakgrund kan det förefalla paradoxalt att det utbildningsproblem relaterat till kön, som under de senaste decennierna ansetts mest akut i västvärlden, är att pojkar når en lägre prestationsnivå än flickor, säger Inga Wernersson.

Mognadstakt påverkas av könet

I den andra rapporten *Biologiska faktorer och könsskillnader i skolresultat* belyser Martin Ingvar, professor i integrativ medicin, biologiska faktorer som kan bidra till att förklara detsamma.

FOTO: COLOURBOX

Natur eller kultur? Den pedagogiska forskningen ger olika förklaringar till flickors och pojkars olika prestationer i skolan.

Enligt Martin Ingvars rapport finns genomsnittliga skillnader mellan könen avseende kognitiv funktion, emotionell reglering (känsloreglering) och mognadstakt som inte enbart är orsakade av sociala orsaker. Han menar att förmågan till koncentration och uppmärksamhet utvecklas tidigare hos flickor och att pojkar också har en senare språkmognad än flickor.

– Det finns anledning att ta skillnaderna mellan pojkar och flickors skolprestationer på allvar och göra det utifrån en arv-miljö-modell. Annars riskerar svaga analyser leda till felaktiga och otillräckliga insatser för en bra skola där både pojkar och flickor utvecklas till sin fulla potential, säger Martin Ingvar.

Inga Wernersson menar att en direkt orsak till flickors i genomsnitt bättre betyg förefaller finnas i flickors och pojkars olika förhållningssätt till skolan och olika arbetssätt.

– Flickor lägger ner mera tid, arbete och engagemang i skolarbetet och har mer effektiva arbetssätt, säger hon.

Martin Ingvar anser att det behövs en adekvat förklaringsmodell till varför skillnader mellan flickors och pojkars skolprestationer uppkommer och att en sådan modell måste inrymma den biologiska förståelsen.

Föreställningar om manlighet

I en tredje rapport, *Pojkar och skolan: Ett bakgrundsdokument om ”pojkkrisen”*, har Michael Kimmel, professor i sociologi vid State University of New York, Stony Brook, satt in den svenska diskussionen om pojkars sämre skolresultat i ett internationellt perspektiv. Han menar att problemen med pojkars och unga mäns lägre deltagande och sämre resultat i utbildning samt även vissa beteendeproblem i skolan ytterst beror på traditionella föreställningar om manlighet.

CITATET

Ett problem för många unga kvinnor i dag är vanföreställningen att tillhöra det historiskt utplånade könet. De tror att män alltid varit kulturbärare medan kvinnor varit offer, förtryckta in på bara benknotorna.

EBBA WITT-BRATTSTRÖM kritiserar tillsammans med 21 andra undertecknare Kulturrådets läromedelssatsning ”Alla tiders klassiker” på DN debatt 30 augusti 2010.

FOTO: COLOURBOX

Mansdominansen i media består bland såväl reportrar som intervjuade, visar en färsk rapport. Men det finns också positiva tendenser.

Kvinnor får oftare vara ”allmänhetens röst” i media

Global Media Monitoring Project, GMMP, har undersökt kvinnors representation i media sedan 1995. I slutet av september släpper projektet en rapport om hur media rapporterar om frågor relaterade till utvecklingsmål som FN och flera internationella organisationer vill uppnå till år 2015.

Rapporten visar bland annat att frågor om jämställdhet lyfts i färre än 3 procent av all rapportering om fattigdom, hiv och aids, miljö och globalt utvecklingssamarbete. GMMP finner också att bara 8 procent av rapportering om fattigdom har kvinnor som fokus. För nyheter om hiv och aids är siffran 39 procent, för miljö 4 procent och för globalt utvecklingssamarbete 19 procent.

En positiv trend är att kvinnor som grupp allt oftare tillfrågas som ”allmänhetens röst”. Av ”folk på gatan” som intervjuas är enligt undersökningen 44 procent kvinnor. Mot det kan dock ställas att bara en av fem experter i nyheterna är kvinnor.

Rapporten visar också bland annat att media lyfter fram kvinnors ålder oftare än mäns, men mer sällan vilket yrke eller ställning en kvinna har i samhället. Kvinnliga reportrar rapporterar endast 37 procent av nyheterna i tidningar, radio och tv sammantaget. Nyheter av kvinnliga reportrar utmanar nästan dubbelt så ofta könsstereotyper.

LÄS MER. www.whomakesthenews.org

Lokalpolitiken har blivit mer jämställd

Könsskillnaderna inom lokalpolitiken har minskat under den gångna 20-årsperioden, men kvinnor är fortfarande underrepresenterade. De utgjorde bara 42 procent av de förtroendevalda 2006, visar en ny rapport från Centrum för kommunstrategiska studier, CKS.

Antalet partimedlemmar har mer än halverats och antalet förtroendevalda i kommunerna har minskat drastiskt under tidsperioden, vilket gör att representativiteten inom lokalpolitiken kan ifrågasättas, menar rapportförfattarna Gissur Ó Erlingsson och Richard Öhrval. Resultatet av undersökningen visar att kvinnor, yngre personer och utrikes födda är dåligt företrädda jämfört med hur det ser ut i samhället i övrigt. Bland annat medelålders personer, högutbildade och höginkomsttagare finns bland de överrepresenterade grupperna.

LÄS MER. *Politikens villkor: Om engagemang och avhopp i kommunpolitiken*

Genusforskarförbundets första lokalavdelning bildad

Sveriges genusforskarförbund har fått sin första lokalavdelning i Umeå.

– Syftet är att samla aktiva genusforskare vid universitetet och främja genusforskningens och genusforskarnas intressen lokalt, säger avdelningens ordförande Kerstin Norlander vid Umeå centrum för genusstudier.

Avdelningen ersätter Föreningen för kvinnliga forskare och kvinnoforskning vid Umeå universitet – en livaktig mötesplats för lärosätets kvinno- och genusforskare under 1980–90-talet.

– Föreningen har spelat en viktig roll i uppbyggnaden av den livaktiga miljö som finns idag, säger Norlander, som hoppas att Umeågruppens initiativ ska inspirera genusforskare och forumföreningar på andra orter att ta liknande initiativ.

Är det mycket snack och lite verkstad?

Det aldrig gjorts så stora satsningar på jämställdhetsintegrering som under denna mandatperiod. Men statens anslag till riktade jämställdhetsåtgärder har totalt sett minskat sedan 1980. Det framgår av en ny rapport från Jämi, Jämställdhetsintegrering i staten.

I rapporten *Mycket snack och lite verkstad? Jämställdhetspolitikens genomslag i statsbudgeten 1980-2012* går professor emerita Anita Nyberg, Stockholms universitet, igenom Sveriges statsbudgetar från 1980 fram till i dag. Undersöknings fokus är ”riktade jämställdhetsåtgärder”.

– Anslagen har sedan de infördes 1986/87 minskat, med en tillfällig topp efter propositionen *Delad makt delat ansvar*. Anslagen till Jämo ökade tills myndigheten blev en del av Diskrimineringsombudsmannen och inte längre kan urskiljas. Men summan för Jämo och de särskilda jämställdhetsåtgärderna är samma 2008 som 1986/87. Under den tiden har statsbudgetens totala omfattning ökat. Så som andel av totalbudgeten har anslagen därmed minskat.

Till minne av Lena Olson

TEXT: EVA BORGSTRÖM OCH MARGARETA STÅL
FOTO: GÖRAN OLOFSSON

LENA OLSON, GENUS GRUNDARE och första redaktör, har efter en tids sjukdom gått bort. Hon arbetade på Nationella sekretariatet för genusforskning från start och tio år framåt. Det var hon som satte sekretariatet på den mediala kartan.

Lena föddes och växte upp i Kalmar. Efter studenten flyttade hon till Göteborg för studier, som avslutades med en journalistexamen. Hon var först radio- och dagstidningsjournalist, men gick mer och mer över till att bli frilansskribent med genusfrågor som ett av sina specialområden.

1994 började Lena som informatör på dåvarande institutionen för genusvetenskap vid GU, där hon bland annat gjorde tidskriften *Tvärtanten/Feministiskt perspektiv*. Genom intressanta temanummer och en ambitiös recensionsverksamhet blev den känd i Sveriges genusvärld.

LENA HADE EN OVANLIG BREDD i sina intressen och sinne för det som lockar läsare. Som redaktör för *Feministiskt perspektiv* gjorde hon flera långa resor, som bland annat resulterade i nummer om Japan och Ryssland. Hon anordnade också trivsamma och välbesökta salonger och var viktig i arbetet med att skapa en miljö kring institutionen.

Allt detta gjorde henne som klippt och skuren för jobbet som informatör på det nybildade sekretariatet och hon rekryterades dit 1998. Den kanske viktigaste insatsen hon gjorde där var att forma och etablera tidskriften *Genus*. Här skulle genusforskning och genusforskare på ett journalistiskt sätt presenteras för en bred läsekrets.

På kort tid lyckades hon från ingenting göra tidskriften känd och respekterad i hela Norden. Den nominerades till Årets tidskrift och redaktören tilldelades Pennskaftspriset, inte minst för sitt arbete med just *Genus*. Efter några år hade tidskriften inte mindre än 25 000 prenumeranter.

LENA VAR EN LYSANDE REDAKTÖR, med överblick över fältet och öga för det som ännu var i vardande. Hon hade en oslagbar kombination av gediget journalistiskt och genusvetenskapligt kunnande. Hon var uppslagsrik i sitt arbete med tidskriftens innehåll, påhittig i fråga om att marknadsföra den och hade förmåga att inspirera skribenterna.

Under dessa år gjorde hon också mängder av arrangemang av olika slag. Hon ordnade seminarier för politiker, kurser för journalister och föreläsningar i samband med skol- och bokmässan. Hon var en av initiativtagarna till den uppmärksammade utställningen ”Kärlek, makt och systerskap” på Arbetets museum i Norrköping, som sedan gick runt till andra städer. Lena var en brobryggare både mellan forskare och journalister och mellan genusforskningen och dess användare.

Lena kunde konsten att få saker ur händerna och hade lätt för att tänka nytt. Dessa egenskaper kom givetvis väl till pass också på nästa arbetsplats. 2008 blev hon informatör och webbredaktör på den samhällsvetenskapliga fakulteten. Hon hann på sin korta tid där utveckla informationsverksamheten och sjösätta flera nya projekt. Andra låg på lut.

Lena var en mycket kreativ person – och ansvarstagande. Hon hade en härlig humor – och ett djupt allvar. Dessutom hade hon en stor talang för vänskap. Vi är många som är tacksamma över att ha fått lära känna henne. ■

SUSANNA HEDENBORG
professor i Idrottsvetenskap, Malmö högskola, är sedan augusti 2010 forskningskoordinator för World Village of Women Sports, ett tränings- och forskningscenter om idrott och kvinnor.

ROYA HAKIMNIA
läkarexaminerad från Karolinska sjukhuset, är nu forskarassistent i ett nytt projekt på Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Uppsala universitet. Projektet undersöker telefonrådgivning inom vården och syftar till att öka genuskompetensen för telefonsjuksköterskor.

MONA LILJA
forskar primärt kring genus i Syd och har nyligen påbörjat ett projekt om genusbaserat våld i Kambodja. Hon har varit doktorand och forskare på institutionen för Globala studier, Göteborgs universitet, sedan 1997. Från och med september 2010 är hon fastanställd som lektor i ämnet Internationella Relationer.

KIRSTI NISKANEN
är från och med 1 september professor i

historia med inriktning på genushistoria vid Stockholms universitet. Hon kommer närmast från Nikk, Nordiskt institut för kunskap om kön, vid Oslo universitet, där hon varit forskningsledare 2008 till 2010.

PIA LASKAR
genusvetare och idéhistoriker forskar just nu om homo-, bi- och transpersoners rättigheter. Efter postdok och undervisning vid Centrum för genusstudier, Stockholms universitet, har hon nu tillträtt ett lektorat i genusvetenskap vid Tema genus, Linköpings universitet. Hon tjänstgör som studierektor för forskarutbildningen och managing director för forskarskolan InterGender.

MARIE NORDBERG
forskar om pojkar, maskulinitet och skola. Hon har lämnat Centrum för genusforskning, Karlstads universitet, och är nu istället lektor i pedagogik vid institutionen för utbildningsvetenskap. Hon kommer också att påbörja forskning inom Gexcel:s maskulinitetsforskningstema, Linköpings universitet, under våren 2011.

JAMI WEINSTEIN
forskar om bland annat zoontologi, genusstudier och queerteori och kommer närmast från Universitetet i Utrecht, Nederländerna, där hon var lektor i genusvetenskap. Från och med 1 september har hon en forskarassistenttjänst vid Tema Genus, Linköpings universitet.

ÄR DU GENUSFORSKARE och har fått ny tjänst eller bytt arbetsplats? Eller är du ny genusdoktorand och vill berätta om det? Skriv några rader till inga-bodil.ekselius@genus.se.

BÖCKER

SOFIA ABOIM
Plural masculinities: the remaking of the self in private life (Farnham: Ashgate 2010)

Plural masculinities ger ett samtida porträtt av maskulinitet och hur män i dag omskapar sig själva som män. Sofia Aboim undersöker män och maskulinitet i relation till familjeliv, kvinnor och föränderliga femininiteter. Genom att analysera ”delaktiga män” som partners och som fäder belyser hon hur det i centrum av den heteronormativa definitionen av maskulinitet ryms flera nya, ibland paradoxala former av maskulinitet. Män omskapar inte sin identitet radikalt eller i en entydig linje, menar hon, utan formar sin identitet genom att förvandla traditionellt maskulina sätt att vara i en kombination av gamla och nya roller och uttryckssätt. Sofia Aboim kombinerar en empirisk studie i Portugal med analyser av attityder till kön och genus i Europa och USA.

THERESE NORDLUND EDVINSSON
Broderskap i näringslivet : en studie om homosocialitet i Kung Orres jaktklubb 1890-1960 (Sekel 2010)

Manlighet konstrueras och reproduceras genom slutna nätverk. Samtidigt som kvinnor fortfarande är underrepresenterade i styrelser och börsnoterade företag. Kravet på kvotering i börsstyrelser måste ses i ljuset av den manliga hegemonins historiska rötter inom näringslivets elit. Det anser ekonomhistorikern Therese Nordlund Edvinsson vid Stockholms universitet, författare till boken *Broderskap i näringslivet: en studie om homosocialitet i Kung Orres Jaktklubb 1890-1960*. Här exemplifierar hon hur män i näringslivet byggde informella nätverk och hur kvinnor kunde vinna insteg i mansdominerade miljöer. Hon problematiserar varför den manliga normen har präglat svenskt näringsliv, och varför kvinnor exkluderas. Den studerade klubben var ett slutet sällskap för näringslivets elit och verkade under tidsperioden 1890-1960. En rad

FOTO: IVAN ATTILIO/ STOCK.XCHNG

Gendered Inequalities in Asia belyser det komplexa sätt på vilket positioner för kvinnor och män har förändrats, erkänts och ifrågasatts i en snabbt omvandlad region.

framgångsrika chefer från SKF, ASEA, gruvindustrin och Wallenbergssfären var medlemmar.

HELLE RYDSTRÖM
Gendered Inequalities in Asia: Configuring, Contesting and Recog-nizing Women and Men, Gendering Asia (Nordic Institute of Asian Studies 2010)

Globala processer med pengaflöden, varor och människor har gjort det mindre entydigt vad det innebär att vara kvinnlig eller manlig i Asien i dag. Med fokus på ojämlik tillgång till politisk och religiös makt, sysselsättning och hälso- och sjukvård, liksom olika möjligheter när det gäller familjeliv och sexualitet, utforskas uppfattningar av kvinnor och män som uttryck för idéer om kvinnligt och manligt. Boken belyser det komplexa sätt på vilket positioner för kvinnor och män har förändrats, erkänts och ifrågasatts i en snabbt omvandlad region. Den behandlar hur genusrelationer i Asien och själva betydelsen av kön i sig, påverkas av nyliberalism, globalisering och ekonomisk tillväxt, av trygghet i alla dess former, av mångkultur, ras och klass, familjeliv, makt, stöd mellan generationerna, religiösa diskurser och aktivism och av manliga normer i politiken.

ULRIKA BJÖRK & LISA FOLKMARSSON KÄLL (RED.)
Stil, kön, andrahet: tolv essäer i feministisk filosofi (Daidalos 2010)

Stil, kön, andrahet består av nyskrivna artiklar i feministisk filosofi av kvinnliga filosofer från de fem nordiska länderna. Bidragen kommer från såväl etablerade forskare som yngre forskare och doktorander. En central fråga i feministisk filosofi är kvinnors och mäns erfarenheter. Är kognitiva, känslomässiga och praktiska upplevelser könsbundna? Hur uppkommer i så fall sådana upplevelser? Är de förutbestämda eller föränderliga? På vilka grunder försvaras, förnekas, vidmakthålls och förändras könskodat beteende vardagligt, vetenskapligt och politiskt?

Samlingen är förankrad i den kontinentalfilosofiska traditionen och framför allt i fenomenologin, men har även antik filosofi, tysk idealism och – via de Beauvoir – psykoanalys och marxistisk historiefilosofi som utgångspunkter. Boken är redigerad av Ulrika Björk, filosofiska institutionen, Uppsala universitet och Lisa Folkmarson Käll, Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet. Övriga medverkande är Martina Reuter, Virpi Lehtinen, Eva Gothlin, Johanna Oksala, Sara Heinämaa, Cathrine Egeland, Lilli Alanen, Marcia Sá Cavalcante Schuback, Sigridur Thorgeirsdottir och Robin May Schott.

KIRSTI NISKANEN OCH CHRISTINA FLORIN (RED.)
Föregångarna: kvinnliga professorer om liv, makt och vetenskap (SNS 2010)

Genusforskningen etablerades som en ny, frisk och kritisk forskningsinriktning vid svenska universitet under 1980- och 90-talen. För första gången i svensk universitetshistoria gjorde ett stort antal kvinnliga forskare karriär i de tidigare manligt dominerade akademiska strukturerna och uppnådde höga positioner i sina discipliner. Några av våra främsta kvinnliga professorer inom humaniora och samhällsvetenskap berättar om sin väg till makten, och om möjligheten att förverkliga sina drömmar och ambitioner som forskare, lärare och akademiska ledare. Övriga författare är Drude Dahlerup, Mona Eliasson, Gunnel Forsberg, Tora Friberg, Siv Gustavsson, Anita Göransson, Yvonne Hirdman, Carin Holmquist, Anita Nyberg, Elisabeth Sundin och Eva Österberg.

GENUS – EN TIDNING PÅ SAMTIDENS VILLKOR

KERSTIN ALNEBRATT
FÖRESTÅNDARE

DET HAR HÄNT RÄTT MYCKET under de tio år som gått sedan tidningen *Genus* började ges ut. Då var det fortfarande ovanligt att tidningar rapporterade om genusforskning. Forskningsfältet var ännu relativt litet och det gick att ha en hygglig överblick över ny forskning på området.

Fram till 1999 hade 435 avhandlingar med genusperspektiv publicerats under de trettio år som gått sedan historikern Gunnar Qvist skrev den som räknas som den första. En på många sätt imponerande siffra men ingenting om man jämför med den lavinartade utveckling som förevarit sedan dess. Under de senaste tio åren har det kommit ytterligare 700 avhandlingar, många i ämnen där det dessförinnan knappt funnits någon genusforskning.

DET ÄR DOCK INTE BARA genusforskningen som vuxit och etablerats inom fler områden. Intresset för genusforskningens resultat har ökat i samhället i stort. I dag diskuteras genusfrågor i annan media, men också inom olika verksamheter och organisationer som vill utveckla sin verksamhet.

Samtidigt som intresset ökat har teknikutvecklingen gjort internet till den vanligaste källan för att söka information. Utmaningen för tidningen *Genus* är därför att tillfredställa ett ökat intresse, rapportera från ett ständigt växande forskningsfält, i en mediavärld som ser helt annorlunda ut än när tidningen startades. Nya *Genus*, som du nu läser, är ett försök att möta dessa utmaningar.

FÖR SEKRETARIATETS ÖVRIGA verksamhet gäller i princip samma sak. För att bli bättre på att möta och nå olika målgrupper kommer kommer vi därför att arbeta utifrån olika teman vilket kommer att återspeglas i tidningen *Genus,* seminarier, föreläsningar och andra aktiviteter runt om i landet. På webben ger vi ytterligare möjlighet till fördjupning av temat och kontakt med forskare inom olika områden. Riktade satsningar kommer att göras till områden där vi vet att efterfrågan är stor. Just nu pågår till exempel ett arbete med att hitta vägar att underlätta kontakten mellan genusforskning inom skolområdet och de som jobbar i skolan.

DET ÄR VÅR FÖRHOPPNING att vi på detta sätt kan bygga upp en populärvetenskaplig kunskapsbank där man lätt kan hitta forskning på de områden som man är intresserad av.

För att du inte skall missa något intressant som händer, gå in på www.genus.se.

Alltför ofta blir forskningens resultat en angelägenhet bara för forskarna själva. Vår uppgift är att vara en brygga mellan forskning och samhälle. Tidningen *Genus* i ny tappning är ett sätt göra det enklare att lägga till vid den bryggan. Vi hoppas att du ska bli nöjd med de förändringar vi gör och att kunskap om svensk genusforskning på detta sätt skall nå fler. ■

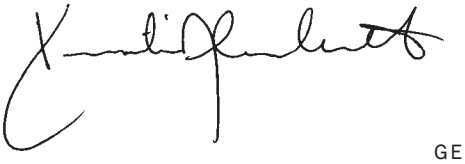

Posttidning B
Avs: Genus,
Nätverkstan Ekonomitjänst,
Box 31120, 400 32 Göteborg

I debatten om könskvotering i politiken hörs argumentet att de inkvoterade, oftast kvinnor, inte kommit in genom sin kompetens utan enbart som representanter för en grupp. Därmed menas att såväl inkvoterade som icke inkvoterade kvinnor kan komma att ses som ett B-lag. Men är kritiken befogad? *Genus* har ställt frågan till tre genusforskare.

SKAPAR KÖNSKVOTERING I POLITIKEN ETT ”B-LAG”?

ANNE-CHARLOTT CALLERSTIG
doktorand, Tema Genus, Linköpings universitet

”Historiskt sett har ju kvinnor ofta varit politikens b-lag. Underrepresenterade och mindre sällan på politikens verkliga maktpositioner. Fortfarande 2010 har vi inte haft en enda kvinna som statsminister. Den “kvotering” som finns är ju heller ingen egentlig kvotering utan vissa partier som valt att “varva” sina listor. Frågan blir lätt felställd och den kanske tråkiga, men viktiga, frågan är hur en förändring kan skapas för att få bort den osynliga och ständigt pågående könssortering som råder överallt inom politiken både gällande människor och sakfrågor.”

ROBERT HAMRÉN
genusforskare Södertörns Högskola och programledare Vinnova

”Jag tycker nog att man ofta hör samhällsdebattörer tvärsäkert uttala sig för eller emot kvotering vilket är märkligt. Kvotering är ingen entydig företeelse. Om det finns fog för kritiken vet jag inte, frågan är om den är relevant? Jag tror att kvotering kan vara en bra metod i vissa kontexter och i rätt utformning, men den är oftast inte tillräcklig. Istället för att debattera för eller emot kvotering så kanske vi ska diskutera vilka faktorer som är orsaken till kvinnors eller mäns underrepresentation.”

MAUD EDUARDS
professor i statsvetenskap, Stockholms universitet

”Det är själva b-lagstanken, kvoteringsmotståndarnas mest försåtliga argument, som måste upp till rakning. Bevarare av rådande ordning, inte sällan män, vill hindra exkluderade grupper, ofta kvinnor, från att få tillträde till nya arenor med argumentet att ”vi ser till ert eget bästa”. Det egna motståndet kläs i chevalereska och ”goda” termer, medan de som definieras som icke-önskvärda förblir uteslutna. Kan maktordningen uttryckas tydligare: Vi säger att vi vill beskydda er, men vi menar att vi inte tänker behandla er med respekt. Försvar som dominans.”

genus.se

På vår webbsida finns samtliga artiklar ur Genus, ytterligare material samt information om aktuella arrangemang. Besök oss på www.genus.se